

Sanna-Marja Nummi

Tunnearvo näkökulmana muotoiluun

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Artenomi
Muotoilun koulutusohjelma
Opinnäytetyö
27.4.2011

Tekijä Otsikko	Sanna-Marja Nummi Tunnearvo näkökulmana muotoiluun
Sivumäärä Aika	35 sivua + 1 liite 27.4.2011
Tutkinto	Artenomi
Koulutusohjelma	Muotoilun koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sisustuspainotteinen tekstiilisuunnittelu
Ohjaaja(t)	Tuntiopettaja Rosa Piironen Tuntiopettaja Hanna Vilka
<p>Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, minkälaisia ominaisuuksia ja tarinoita liittyy tunnearvokkaisiin esineisiin. Tarkoituksena oli myös tutkia, miten tunnearvoa voidaan hyödyntää muotoilun tietoisena lähtökohtana. Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta ja sen keinoja, kuten harkinnanvaraisella otannalla tehtyjä teemahaastatteluja ihmisten kokemasta tunnearvosta.</p> <p>Tutkimuksesta saatuja tuloksia hyödynnettiin tekstiilimalliston ja siihen kuuluvien painokangaskuosien suunnitteluprosessissa. Suunnittelun malliston tarkoituksena on herättää ihmisissä myönteisiä tunteita samaan tapaan kuin tunnearvokas esine omistajassaan. Suunnittelun inspiraationa käytettiin tutkimuksessa esiin tulleita esineitä. Näistä saatua kuvallista materiaalia hyödynnettiin myös kuosisuunnittelussa.</p> <p>Tutkimuksen tulosten mukaan esineisiin kohdistuva tunnearvo ilmentää ihmisten tarvetta saada ympärilleen merkityksellisiä esineitä. Havainnoimalla tällaisia esineitä voidaan saada työkaluja myös merkitykselliseen muotoiluun. Muotoilun yhtenä tavoitteena voidaan pitää juuri tunnearvokkaiden esineiden tuottamista esinemaailmaan. Opinnäytetyön tuloksena syntyi tekstiilimalliston ensimmäinen tuote ja siinä käytettävä painokangaskuosi.</p>	
Avainsanat	tunnearvo, muotoilu, tekstiilisuunnittelu, kuosisuunnittelu

Author Title	Sanna-Marja Nummi Sentimental value as an aspect to design
Number of Pages Date	35 pages + 1 appendices 27 April 2011
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme	Design
Specialisation option	Interior Oriented Textile Design
Instructor(s)	Rosa Piironen, Part-time Lecturer Hanna Vilkkä, Part-time Lecturer
<p>The objective of the thesis was to examine objects, which have sentimental value, and the stories behind such items. Another aim was to find out how sentimental value can be used as an aspect to product design. Finally, the intention was to document the objects and stories used as a material in this study.</p> <p>Qualitative method was applied. The information for the study was gathered by interviewing people who have sentimentally valued items and by photographing the items.</p> <p>The results of the research were that sentimentally valued objects indicate that people want to surround themselves with meaningful objects. Similarities can be found in the stories involving sentimentally valued items. Design can use this information to design more meaningful and sentimentally appealing products.</p> <p>Designers should take in to consideration also the sentimental needs of the consumer. Producing sentimentally valued objects can be regarded as one of the goals of design.</p>	
Keywords	sentimental value, design, textile design, screen print design

Sisällys

1	Johdanto	2
1.1	Opinnäytetyön aihe	2
1.2	Tausta	2
1.3	Opinnäytetyön tavoitteet	4
2	Viitekehys ja keskeiset käsitteet	6
2.1	Opinnäytetyön viitekehys	6
2.2	Esine ja symboli	7
2.3	Tunnearvo	9
2.4	Merkityksellinen muotoilu	10
3	Tutkimus	11
3.1	Tutkimuksen tavoitteet	11
3.2	Tutkimusongelma	11
3.3	Tutkimusmenetelmät	12
3.4	Haastattelut	12
3.4.1	Haastattelujen tavoitteet ja kysymykset	12
3.4.2	Haastattelujen purku	14
3.5	Johtopäätökset ja malliston tavoitteet	20
4	Suunnitteluprosessi	22
4.1	Tuoteideat	22
4.1.1	Tuoteideoiden kehittyminen	22
4.1.2	”Lunkki”-painokangaskuosi	24
4.1.3	Riippumatto	26
4.2	Prototyyppi	28
4.2.1	Materiaalit ja tekniikat	28
4.2.2	Prototyypin valmistus	29
4.2.3	Valmis prototyyppi	32
5	Tavoitteiden toteutuminen ja loppupäätelmät	33

Lähteet

Liitteet: Liite 1. Haastattelut

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön aihe

Toiminnallisen opinnäytetyöni aihe liittyy muotoiluun, käsi- ja taideteollisuuteen sekä ihmisen ja esinemaailman välisen suhteen tutkimiseen. Tarkoitukseni on tutkia ja dokumentoida omistajilleen merkityksellisiä ja tunnearvoa omaavia esineitä ja niihin liittyviä tarinoita, sekä hyödyntää saamiani havaintoja tuotesuunnitteluprosessissani. Esineet, joilla on tunnearvoa, ovat omistajilleen perustavalla tavalla tärkeitä ja merkityksellisiä. Voidaanko niitä tarkkailemalla saatuja havaintoja soveltaa myös merkitykselliseen muotoiluun?

Tutkimuksen lähtökohtina ovat mielenkiintoni aihetta kohtaan ja uudenlaisen näkökulman löytäminen tuotesuunnitteluun. Tarkoitukseni ei ole tehdä kattavaa tutkimusta aiheesta, vaan tarkastella yksittäisiä tapauksia lähdekirjallisuuden avulla oman suunnittelutyön tueksi. Tutkimuksen pohjalta tulen suunnittelemaan tekstiilimalliston, johon pyrin luomaan samaa henkeä ja jonka toivon herättävän kohderyhmässä samanlaisia tunteita kuin tutkimani esineet. Opinnäytetyölläni ei ole toimeksiantajaa, vaan se tehdään oman tulevan tuotemerkin tekstiilimalliston pohjatyönä.

1.2 Tausta

Opinnäytetyöni aihe ja tunnearvon käyttäminen näkökulmana muotoiluun kumpuavat pohjimmiltaan omasta mielenkiinnostani esinemaailman ja ihmisen väliseen suhteeseen. Koen itse kiintyvänä tunnetasolla esineisiin ja olenkin kerännyt elämäni aikana ympärilläni kokoelman erilaisia minulle tunnearvoltaan merkityksellisiä esineitä. Tutkimuksen taustalla on myös kiinnostus tietää, minkälaisia tunteita muilla ihmisillä on esineitään kohtaan ja kuinka vahvoja tunnesiteitä he ovat niihin luoneet. Toisaalta on myös kysyttävä, onko ylipäätään kaikilla ihmisillä erityistä tunnearvoa omaavia esineitä.

Tavallisesti esitetty kysymys, joka tulee helposti mieleen pohdittaessa ihmisille tunnearvoltaan tärkeitä esineitä on: Jos tulisi tulipalo ja saisit ottaa kotoasi mukaan yhden esineen, mikä se olisi? Olen itse pohtinut kysymystä usein ja huomannut, ettei siihen välttämättä ole helppoa vastausta. Siinä missä järjellä ajatellen ihminen ottaisi mukaansa sellaisen esineen, jonka menettäminen aiheuttaisi eniten käytännön harmia tai taloudellista haittaa, tunteella ajatellen ottaisi hän mukaansa kirjeen, valokuvan tai lapsuuden rakkaimman lelun. Toisaalta täysin korvaamattomaan esineeseen liittyy yleensä ennen kaikkea tunnearvoa, joten sellainen esine olisi myös järkevä valinta. Se, miten kysymykseen vastataan, voi kuitenkin kertoa meille jotain kyseisen henkilön suhteesta esinemaailmaan ja siitä, kuinka tunnearvoltaan merkityksellisiä esineitä hän omistaa.

Ihmisen tarve tunnesiteen luomiseen elottoman esineen kanssa voi olla sidoksissa myös laajempaan nykyajan ilmiöön. "Virtuaalisena aikana fyysisen maailman taika on voimistunut. Kiinnymme esineisiin tunteesta tai niiden symbolisen arvon vuoksi – vihki-sormus, isoäidin tilkkutäkki, vanha täytäkynä, kaikki voivat olla muistoja ja kunnioittaa henkilökohtaista historiaamme. Tunnumme hyväksyvän, että esineillä on oma elämänsä. Tämä on alku emotionaalille suhteelle elottomien esineiden kanssa." (Busch 2005, 15-16. Tekijän vapaasti suomentamana)

Esineet yleisesti ovat kokeneet inflaation nykyisessä tavarapaljoudessa. On vaikea uskoa, ettei ennen harvempilukuisessa esinemaailmassa esineillä olisi ollut suuremman taloudellisen arvon lisäksi ainakin yhtä paljon tunnearvoa kuin nykyisin. Tunnearvoa omaavilla esineillä oli kuitenkin ehkä nykyistä useammin myös taloudellista arvoa omistajilleen. Toisaalta ehkä juuri tavarapaljouden vuoksi aidosti merkityksellisten esineiden tunnearvo on tänä päivänä korostunut. Tunnearvo ja taloudellinen arvo ovat myös en-

tistä vähemmän sidoksissa toisiinsa. Millä tahansa esineellä, niin massatuotetulla muovilellulla, kirpputorilöydöllä kuin arvokkaalla perintökorulla voi olla omistajalleen mitaamatonta tunnearvoa.

Vahva tunneside esineisiin on luultavasti ohjannut minua myös valitsemaan esinemaailmaan ja sen rakentamiseen liittyvän uran artesaanina ja suunnittelijana. Mikä onkaan kiinnostavampaa kuin yrittää itse luoda sellaisia esineitä, jotka herättävät muissa ihmisissä tunteita ja joiden olemassaolo esinemaailmassa olisi merkityksellistä. Pyrin jokaisen toteutettavan tuoteidean kohdalla saamaan tuon tunteen merkityksellisyydestä ja siitä, että luon jotain uutta ja ennen kaikkea tarpeellista esinemaailmaan. Tuotteeksi muotoiltavilla esineillä pitäisi aina olla oikeutus olemassaoloonsa. Suunnittelijan on käytettävä moraalista ja yhteiskunnallista harkintaansa siihen, ansaitseeko suunniteltava esine tulla ylipäättänsä suunnitelluksi (Papanek 1973, 68).

Tunne ja intuitio liittyvät vahvasti muotoiluun. Suunnittelija ei tee päätöksiä koskaan täysin laskelmoidusti, vaan myös tunteen ja vaiston perusteella. Jos näin ei olisi, jokin tekoäly voisi varmasti suunnitella esinemaailmaamme paremmin ja tehokkaammin.

1.3 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, miten tunnearvoa esinemaailmaan voidaan käyttää muotoilun tietoisena lähtökohtana. Kuluttajat hakevat esineistä enenevässä määrin aitoa merkityksellisyyttä ja tarinoita huolellisesti rakennetun brändin sijaan. Esineen eletty elämänkaari voi olla jopa ratkaiseva peruste ostopäätöstä tehtäessä.

Tavoitteenani on suunnitella persoonallinen, tunnetasolla aistittava, laadukas tekstiilimallisto hyödyntämällä tutkimuksessa tekemiäni havaintoja. Tarkoituksena on valmistaa prototyypit malliston tuotteista ja mahdollisesti kartoittaa tavoitteiden onnistumista kohderyhmän keskuudessa aikataulun puitteissa. Käsi- ja taideteollisessa tuotannossa tunne, tarinat ja historia liittyvät mielestäni hyvin luonnollisella tavalla tuotteeseen tekijän persoonan ja hänen kädenjälkensä välityksellä. Oma mallistoni tulee olemaan käsitöinä tuotettu, mutta tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa entistä syvällisempää tietoa näkökulman hyödyntämisestä yleisesti muotoilussa. Tarkoituksenani on myös do-

kumentoida haastattelemieni ihmisten tunnearvoltaan merkityksellisiä esineitä ja niihin liittyviä tarinoita.

Useat tuotemerkit ovat rakentaneet ympärilleen tunteisiin vetoavia tarinoita, yksilöineet tuotteensa ja antaneet niille jopa oman "persoonan". On mielenkiintoista, että melkein mihin tahansa tuotteeseen voidaan liittää tunteisiin vetoava tarina brändäyksen ja mainonnan keinoin. Eri asia kuitenkin on, miten uskottavasti siinä onnistutaan. Oma pyrkimyksenäni on suunnitella mallisto jollakin tavalla aidommista lähtökohdista tutkimalla luonnollisesti tunnearvoa omaavia esineitä ja käyttämällä saamiani havaintoja näkökulmana omaan tuotesuunnitteluun. Täysin samanlaista tunnearvoa kuin tutkimillani esineillä on, on tietenkin mahdoton tavoittaa, mutta tarkoitukseni on selvittää, miten esineen tunnearvoon liittyviä ominaisuuksia voitaisiin ottaa huomioon uuden tuotteen suunnittelussa. Realistinen tavoite voisi olla luoda malliston tuotteisiin samaa henkeä kuin kirpputorilta ostetulla elämää nähneellä esineellä, josta voi kuvitella, että se on ollut omistajalleen tärkeä. Tuloksena voisi olla esimerkiksi uusi esine kierrätetystä materiaalista tai osittain vanhoista esineistä uudelleen koottu tai sommiteltu esine.

Tunnearvoa omaavilla esineillä on omistajiensa kanssa usein pitkä historia, tai ne liittyvät johonkin merkitykselliseen hetkeen heidän elämässään. Voisiko uusi esine herättää heti ensi näkemältä meissä samankaltaisia tunteita? Esineistä, joilla on tunnearvoa, voidaan yrittää löytää yhtäläisyyksiä ja tarkastella uuden esineen muotoilua niiden valossa. Kaikki esineet ovat joskus olleet uusia, myös sellaiset, joilla on tunnearvoa. Muotoilun näkökulmasta voidaankin myös kysyä: Minkälaisia ominaisuuksia esineellä tulee olla, jotta siitä voisi tulla omistajalleen tunnearvokas?

Subjektiiivista tunnearvoa ei voida mitata, sitä voidaan korkeintaan vertailla. Mielestäni useista esineistä voidaan kuitenkin päätellä niiden tunnearvo. Kulunut, patinoitunut pinta ja esineen tyyppi, esimerkiksi vihkisormus, voivat kertoa esineen tärkeydestä omistajalleen. Päätelmä esineen tunnearvosta voi tietenkin olla väärä ja mielikuvitus voi helposti rakentaa esineen ympärille tarinan ja merkityksen. Silti juuri tämä yleisesti aistittava tunnearvo ja ihmisen kyky kuvitella ensi kertaa näkemälleen esineelle lisämerkitys ovat mielestäni erityisen kiinnostavia asioita. Näistä esineistä havaittujen yhtäläisyyksien uskon auttavan luomaan tunnearvoa omaan mallistooni.

2 Viitekehys ja keskeiset käsitteet

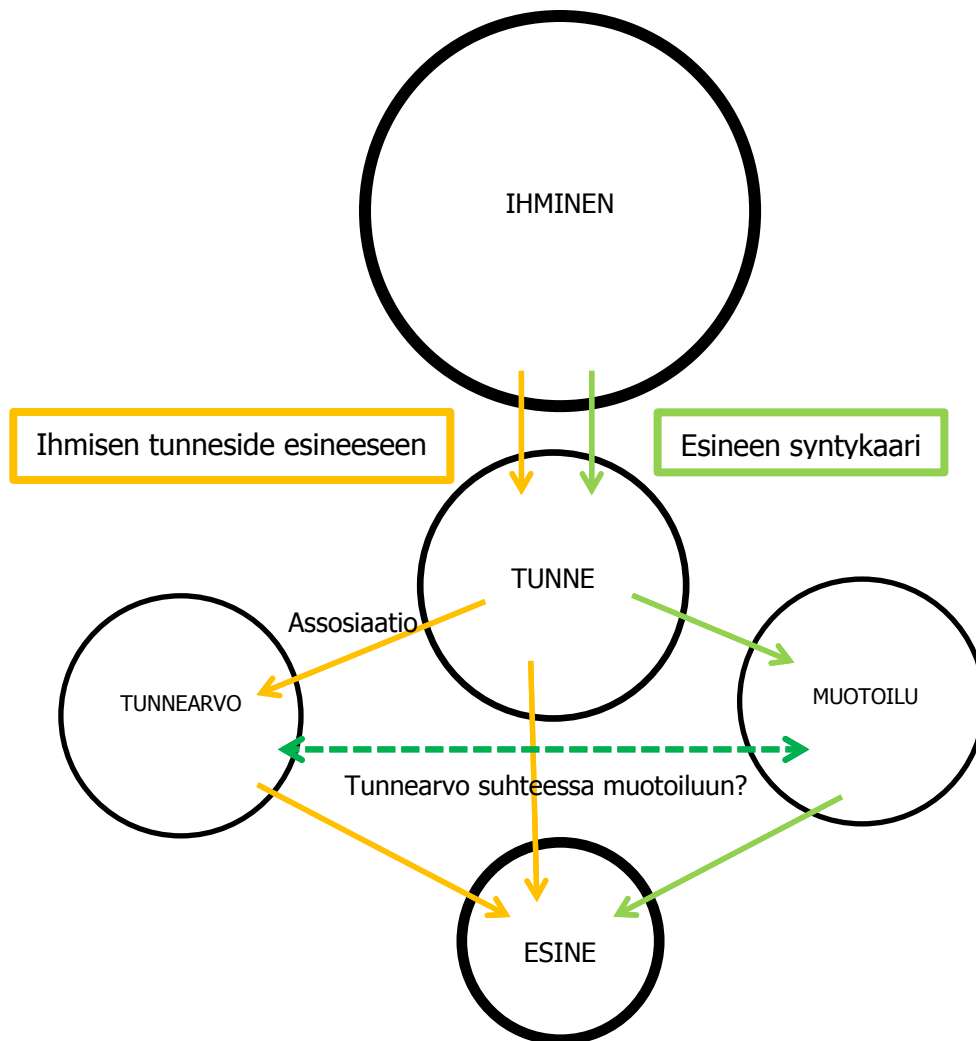
2.1 Opinnäytetyön viitekehys

Opinnäytetyöni viitekehys muodostuu ihmisen suhteesta esinemaailmaan, esineen tunnearvosta ja merkityksellisestä muotoilusta. Opinnäytetyössäni käsittelen ihmisten subjektiivisia tunteita ja aistimuksia omistamista esineistä, eikä aiheelle ole helposti löydettävissä tiettyä valmista teoriaa tai teorioita näkökulmaksi, vaan ne pitää koota useilta eri tutkimusaloilta ja suurelta osin myös oman pohdinnan kautta. Käyttämäni kirjalliset lähteet käsittelevät filosofiaa, muotoilun teoriaa ja vapaammin ihmisen suhdetta esinemaailmaan tutkielmien ja esseiden muodossa.

Opinnäytetyöni päämäärä on selvittää, voidaanko esineiden tunnearvo ja siihen liittyvät esineen ominaisuudet ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa, ja miten niitä voidaan käyttää suunnittelun lähtökohtana. Mikä tekee esineestä sellaisen, että se saa tunnearvoa? Voi myös olla, että tunnearvo on käsitettävä vain täysin subjektiivisena, melkein sattumanvaraisena arvona, jonka omistaja liittyy esineeseen. Tässä tapauksessa voidaan tunnearvoa omaavia esineitä käyttää ainakin suunnittelun inspiraationa. Tarkoituksenani on selvittää, voidaanko suunniteltavasta esineestä valmistaa sellainen, että se vetoaa kuluttajan tunteisiin tunnearvon tavoin, tai niin, että esineellä tulee todennäköisesti olemaan tunnearvoa omistajalleen.

Kaavio 1 kuvaa yksinkertaistettuna ihmisen emotionaalista suhdetta yksittäiseen esinemaailman esineeseen ja toisaalta oman muotoilunsa tuotokseen. Kun katsomme esinettä, se herättää meissä aina jonkinlaisia tunteita, sillä ihminen tarkastelee maailmaansa pohjimmiltaan tunteiden ja tuntemuksien välityksellä. Toisaalta myös ihmisen muotoilemat esineet syntyvät tunteen kautta; *tunnemme* tarpeen muokata ympäristöämme ja tekojemme kautta *tunnemme* muotoilun kohteen muuttuvan haluamaamme suuntaan. *Tunnearvo* voidaan käsittää erilaisten positiivisten, kiintymyksen ja muistojen herättämistä tunteista koostuvan tunnejoukon yhteisnimityksenä ja itsenäisenä käsitteenä. Kun katsomme tunnearvokasta esinettä, syntyy assosiaatio johonkin aikaisemmin koettuun, ja siten tunnearvon kokemus. *Tunne* liittyy ihmisen olennaisena osana sekä esineen tarkasteluun että sen muotoiluun, mutta mikä on *tunnearvon* suhde muotoiluun? Opinnäytetyöni keskittyy näiden kahden katsantotavan välille ja käsit-

telee tunnearvon, esineiden herättämien tunteiden ja muotoilun vuorovaikutusta. Merkityksellisen muotoilun yhtenä tavoitteena voidaan mielestäni pitää juuri tunnearvokaiden esineiden synnyttämistä esinemaailmaan.

Kaavio 1. Viitekehys: Ihmisen suhde esineeseen.

2.2 Esine ja symboli

Filosofiassa *esine* määritellään aineelliseksi tosiolioksi. Esine voi olla luonnon tai ihmisen muovaama ja se voi esiintyä kiinteässä, mutta myös muissa aineen olomuodoissa. Ihmisen aikaansaamaa, keinoitekoista esinettä kutsutaan *artefaktiksi*. Yleiskäsitteenä

esineellä tarkoitetaan kappaletavaraa, ja tähän tavanomaisempaan määritelmään keskityn opinnäytetyössäni. (Parko 1997, 2.)

Symbolit ovat merkkejä ja vertauskuvia. Niistä rakentuu erilasia kulttuurisidonnaisia merkistöjä, merkityskarttoja, joiden välityksellä toimimme ihmisinä muiden joukossa. Meidän oletetaan ymmärtävän erilaisten symbolien merkitykset, kasvaminen yhteisön jäseneksi on ennen kaikkea kyseisen kulttuurin merkityskarttojen, ja symbolien oppimista. (Lehtonen 2004, 17-19.)

Symbolit ja niihin liittyvät merkitykset voivat olla myös täysin henkilökohtaisia. Voimme ajatella eri esineiden *symboloivan* meille erilaisia asioita, kuten arkikielessä monesti sanaa käytetään. Näille henkilökohtaisille symboleille ei ole olemassa mitään yksiselitteistä merkistöä, vaan niiden merkitys syntyy assosiaation ja henkilökohtaisten kokemusten kautta. Esineellä on meille *symbolista arvoa*, kun yhdistämme sen vahvasti johonkin tiettyyn kokemukseemme. Voimme myös ajatella esineen olevan symboli meistä itsestämme, sen kuvaavan meitä jollain tavalla. Voimme samaistua esineeseen tai jopa toivoa omaavamme itse esineeseen liitettäviä ominaisuuksia. Nimikkoesine, minuuden symboli, voi auttaa pohtimaan eksistentiaalista peruskysymystä: kuka minä olen (Parko 1997, 10)?

Esineiden *personointi*, niille persoonan antaminen, on yleisesti inhimillistä. Varsinkin lapset personoivat erilaisia esineitä kuten leluja, mutta usein myös aikuiset antavat esimerkiksi ajoneuvoilleen erisnimiä, ja kuvittelevat niille ainakin humoristisessa mielessä persoonan. Usein lapsuudessa persoonan saanut hahmo, myös säilyttää erityisensä aikuisiällä. Vaikka ymmärrämme esineen olevan eloton, muisto ajasta, jolloin olemme kuvitelleet sen elolliseksi on muuttanut käsitystämme esineestä. *Animismi* on uskomista siihen, että kaikella, myös elottomilla esineillä on sielu. Ajatusmalli ei ainkaan länsimaisessa kulttuurissa ole kovin suosittu. Ihmisenkin sielun olemassa olo on kyseenalaista. Paljon yleisempää on kuitenkin ajatella, että esineissä on havaittavissa omanlaisensa *henki*. Esineet herättävät meissä tunteita ja assosioimme ne mielessämme johonkin ennen nähtyyn ja koettuun. Esimerkiksi vanhoissa huonekaluissa voidaan sanoa olevan omanlaisensa henki. Niiden kolhut ja kulumat voivat kertoa eletystä elämästä melkein samaan tapaan kuin ihmisillä. On myös kiehtovaa ajatella, jääkö meistä itsestämme jälki käyttämiimme esineisiin ja voiko niiden kautta välittyä jotain meistä

muille ihmisille. Kuluneen esineen pinnan jäljistä voi kuvitella aistivansa sen omistajan kosketuksen. Tuoksu voi muistuttaa ihmisestä, jolle esine kuuluu. (Saarinen 1999, 437.)

2.3 Tunnearvo

Ihminen käsittelee ja ymmärtää ympäröivää maailmaa tunteiden kautta. Kaikki esineet herättävät meissä tunteita, mutta silloin kun kiinnymme niihin, voidaan puhua esineen tunnearvosta. Tunnearvo esineeseen syntyy yleensä ajan kuluessa, mutta se voi syntyä myös hetkessä. Kun olemme tekemisissä jonkin esineen kanssa ja liitämme siihen tarpeeksi positiivisia tuntemuksia ja muistoja, voi tunneside syntyä. Esineen käyttötarkoitus ja tekotapa voivat antaa viitteitä todennäköisyydestä, jolla esineeseen tulee kohdistumaan tunnearvoa, mutta tunneside voi muodostua myös täysin ennakoimattomasti. Tämä siksi, että tunnearvo liittyy aina johonkin elämämme tärkeään henkilöön, hetkeen tai ajanjaksoon, eikä sisäinen merkityksellisyys tai assosiaation syntyminen ole ennakoitavissa. Vaikka tietyt elämämme positiivisesti latautuneet hetket, kuten syntymäpäivät tai rakastuminen, voivat olla todennäköisempiä hetkiä esineen tunnearvon syntymiseen, voi tunnearvoa syntyä myös ulkopuolisesta katsottuna täysin jokapäiväisessä tilanteessa.

Tunnearvo voi myös muuttua; sellainen esine, joka lapsena on ollut täysin korvaamaton, voi aikuisena olla yhdentekevä. Toisaalta esine, joka on merkityksetön saantihetkellään, voi jälkeenpäin saada tunnearvoa liittäessämme sen johonkin merkitykselliseen. Esimerkiksi elokuvalippu voi aluksi olla vain tosite, tyhjänpäiväinen paperinpala, mutta jälkeenpäin se voi muistuttaa hetkestä, jonka olemme jakaneet tärkeän ihmisen kanssa ja saatamme säilyttää sen muistona tuosta hetkestä. Tällöin arkipäiväinen esine voi saada *symbolista* arvoa, ja sen kautta myös mahdollisesti tunnearvoa.

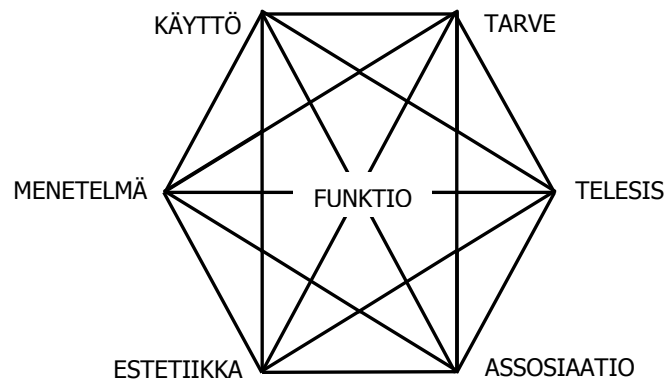
Tunnearvo voi merkitä ihmisille myös eri asioita. On helppo sanoa jollakin esineellä olevan meille tunnearvoa, mutta kuinka paljon sillä on varsinaista tunnearvoa ja kuinka paljon esimerkiksi symbolista arvoa? Tunnearvo on taloudellisen, käyttöarvon, esteettisen ja symbolisen arvon lisäksi jotain muuta. Voikin olla selkeämpää ajatella jollakin esineellä olevan tunnearvoa, jos se ei omaa minkäänlaista muuta arvoa. Tosin symbolinen arvo tuntuu liittyvän hyvin läheisesti tunnearvoon, symbolinen arvo voi johtaa tunnearvoon ja termeillä voidaan jopa tarkoittaa samaa asiaa. Tunnearvon ero symbo-

liseen arvoon voisi kuitenkin olla se, ettei sille ole löydettävissä mitään tiettyä assosiaation kohdetta, vaan se on epämääräisempi tunne jostain merkityksellisestä. Tunnearvo on siis jotain enemmän ja laajempaa kuin symbolinen arvo.

2.4 Merkityksellinen muotoilu

”Muotoilun tulee olla merkityksellistä”, lausui Victor Papanek jo 1970-luvulla julkaistussa kirjassaan ”Turhaa vai tarpeellista?” *Merkityksellinen* korvaa hänen mukaansa kaikki muut muotoilun tuotosta kuvaavat latteat ja kuluneet adjektiivit, sillä juuri merkityksellisyys on se, mihin niin sanotussa hyvässä muotoilussa kiinnitämme huomiomme. (Papanek 1973, 23-24.)

Esineen pitäisi ansaita paikkansa esinemaailmassa, sen tulisi olla tarpeellinen ja käyttötarkoitukseensa mahdollisimman hyvin soveltuva. Funktio on tapa, jolla muoto täyttää tarkoituksensa. Papanekin mukaan muotoilussa pitäisi ottaa huomioon kaikki funktioon vaikuttavat aspektit; *käyttö, tarve, telesis*, jolla tässä tarkoitetaan sidonnaisuutta aikaan ja paikkaan, *assosiaatio, estetiikka* ja *menetelmä*. Tunnearvon hyödyntäminen muotoilussa kuuluu näistä enimmäkseen assosiaation piiriin. Toisaalta tunnearvon pohjalta suunniteltu tuote voi vastata ihmisen emotionaalisiin *tarpeisiin* antamalla myös tunnetasolla merkityksellisen kokemuksen käyttäjälle. (Papanek 1973, 24-40)

Kaavio 2. Funktiokokonaisuus. (Papanek 1973, 25.)

Merkityksellinen muotoilu suhteessa tunnearvoon kohtaa kuitenkin mielenkiintoisen ristiriidan; esineillä, jotka omaavat tunnearvoa ei välttämättä ole mitään käyttötarkoitusta, tai niillä on joskus sellainen ollut, mutta se on ajan myötä kadonnut tai muuttunut toiseksi. Tunnearvoisella esineellä ei siis tarvitse olla mitään muuta olemassaolon

oikeutusta kuin itse tunnearvo. Suunnittelemallani tuotteella tulee kuitenkin olla selkeä funktio ja sen täytyy noudattaa hyvän, merkityksellisen muotoilun sääntöjä. Jos käsitteellisin tunnearvoa taiteen näkökulmasta muotoilun sijaan, voisi tuotos olla tyystin toisenlainen.

3 Tutkimus

3.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella ja pohtia esineen tunnearvoa ja sen suhdetta muotoiluun haastatteluiden ja kirjallisten lähteiden avulla. Voidaanko tunnearvoa omaavista esineistä ja niihin liittyvistä tarinoista löytää yhtäläisyyksiä ja näin ollen vetää johtopäätöksiä ja yleisiä periaatteita tunnearvosta käsitteenä? Ja edelleen, voidaanko näitä havaintoja hyödyntää muotoilussa, saada aikaan esineitä, joilla olisi merkitystä ihmisille myös tunnetasolla? Tarkoituksena on myös koota ajatuksia tunnearvosta omien havaintojen ja kirjallisen lähdeaineiston perusteella sekä dokumentoida esineitä, joilla on tunnearvoa ja tarinoita, jotka esineisiin liittyvät.

3.2 Tutkimusongelma

Opinnäytetyön tutkimusongelma kiteytyy kahteen kysymykseen: ”Minkälaisia ominaisuuksia ja tarinoita liittyy omistajilleen merkityksellisiin esineisiin?” ja ”Miten esineiden tunnearvoa voidaan hyödyntää muotoilussa?”

Tunnearvo käsitteenä on hyvin laaja ja moniselitteinen, kuten luvussa 2 saimme huomata. Sen alle voidaan liittää monia erilaisia, pääasiassa positiivisia tuntemuksia. Ymmärrämme silti, mitä tunnearvolla tarkoitetaan, ainakin oman kokemuksemme kautta. Voimme sanoa, onko jollain esineellä meille itsellemme tunnearvoa vai ei. Pyrkimyksenäni on eritellä tunnearvoa ja siihen liittyviä asioita ja esineiden ominaisuuksia. Käsitteen alle voidaan liittää myös monenlaisia syitä kiintymykselle; puhutaan muistoesineistä, perintökalleuksista ja symboleista. Vaikka esineisiin liittyvät tarinat ovat kaikki erilaisia ja henkilökohtaisia, niitä voidaan yrittää luokitella ja näin saada ehkä syvällisempää tietoa itse tunnearvosta.

3.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusongelman ratkaisuun tulen käyttämään laadullisen tutkimuksen keinoja. Tärkein aineiston keräämisen tapa opinnäytetyössäni ovat harkinnanvaraisella otannalla valittujen ihmisten teemahaastattelut. Koska tarkoituksena ei ole tehdä tunnearvosta kattavaa, yleispätevää tutkimusta tietyn ihmisryhmän keskuudessa, haastateltavat valikoituvat oman harkintani mukaan. He ovat erilaisia tuntemiani ihmisiä, joiden uskon omistavan mielenkiintoisia, tunnearvoltaan merkityksellisiä esineitä. Teen haastatteluja kylläntymispisteeseen, eli kunnes tunnen saaneeni tarpeeksi vaihtelevaa materiaalia tutkimukseen ja malliston suunnittelun tueksi. Samalla dokumentoin esineet ja niihin liittyvät tarinat litteroimalla haastattelut ja valokuvaamalla itse esineet. (Vilkka & Airaksinen 2004, 63-64.)

Lähdeaineistona käytän tekemieni haastattelujen lisäksi aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Kirjalliset lähteet koostuvat lähinnä aiheeseen liittyvistä tutkielmista ja esseistä. Ne antavat esimerkkejä paitsi ihmisen suhteesta esineisiin, myös siitä, miten esineitä ja niihin liittyviä tarinoita voidaan havainnoida ja tutkia, ja minkälaisia lainalaisuuksia niistä voidaan yrittää johtaa. Itse *tunnearvoa* käsittelevään kirjallisuuteen en aineistoa kerätessäni törmännyt, mutta aihetta sivutaan useilla muilla tutkimusaloilla. Tarkoitukseni on käydä vuoropuhelua kirjallisten lähteiden kanssa ja vertailla havaintoja ja niistä vedettyjä johtopäätöksiä omiini. Tutkielmien ja esseiden lisäksi käytän lähteenä muotoilun teoriaa käsittelevää kirjallisuutta.

3.4 Haastattelut

3.4.1 Haastattelujen tavoitteet ja kysymykset

Haastattelukysymysten tarkoitus on kartoittaa tunnearvoa omaavien esineiden taustaa ja niihin liittyviä tunteita. Tekemäni haastattelut ovat teemahaastatteluja. Esitän haastateltavalle haastattelua ohjaavia kysymyksiä, joiden avulla pyrin haastattelutilanteessa keskustelunomaiseen tunnelmaan. Peruskysymysten lisäksi esitän haastateltavalle tarpeen mukaan selventäviä lisäkysymyksiä. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 1997, 195.)

Haastattelun rakenne ja peruskysymykset ovat:

Valitse yksi tai useampi esine, jolla on sinulle tunnearvoa.

Kuvaile valitsemaasi esinettä. Voit käyttää kaikkia aistejasi: miltä esine näyttää, tuntuu, tuoksuu, kuulostaa tai maistuu.

Minkälainen esineen historia on?

Minkälaisia tunteita esine sinussa herättää?

Miksi luulet esineen olevan sinulle tärkeä?

Olen pyrkinyt asettamaan haastattelukysymykset niin, että keskustelu etenee helpommin vastattavista, konkreettisemmista kysymyksistä mahdollisesti vaikeampiin, abstraktimpiin, tunteita ja merkityksiä käsitteleviin kysymyksiin. Esineen kuvailu ja sen historiasta kertominen on haastateltavalle luultavasti aluksi helpompaa ja virittää hänet myös keskusteluun tunteista. Pyytämällä haastateltavaa esinettä kuvaillessa käyttämään kaikkia aisteja olen halunnut kiinnittää huomion siihen, että varsinkin ihmisille läheisten esineiden ominaisuudet eivät välttämättä rajoitu vai ulkomuotoon. Esineillä voi olla esimerkiksi oma tuoksuensa tai tuntunsa, ja olen halunnut haastateltavan kertovan myös näistä ominaisuuksista.

Haastatteluissa päädyin tarkastelemaan yhdeltä haastateltavalta mahdollisesti useita esineitä. Jos haastateltavan valittavana on vain yksi merkittävin esine, voivat valinnat olla turhan turvallisia ja samankaltaisia, eivätkä siten välttämättä anna tarpeeksi vaihtelevaa materiaalia tutkimusta ja lopulta tuotesuunnittelua varten. On kuitenkin varotettava omaa tarkoituksenhakuisuutta ja johdattelevuutta esineitä valittaessa; vaikka valitsenkin haastateltavat oman harkinnan varaisesti, liiallinen johdattelevuus voi kääntyä itseäni vastaan. Haastattelujen tarkoituksena on hakea inspiraatiota muilta ihmisiltä, saada kuulla heidän näkemyksiään omista esineistään, eikä tuoda esiin omia näkemyksiäni heidän kauttaan.

Tutkimuksen tavoitteille hyödyllisintä on valita haastatteluihin taustoiltaan, iältään ja sukupuoleltaan erilaisia ihmisiä. Tällä pyrin varmistamaan sen, että tunnearvokkaat

esineet ja niihin liittyvät tarinat eroavat tutkimusaineistona riittävästi toisistaan, jotta saatu aineisto olisi monipuolista. Haastateltavat ovat kaikki tuntemiani ihmisiä, joten minulla on jo valmiiksi olemassa käsitys siitä, onko heillä esineitä, joilla on tunnearvoa. Ihmisten koteja tarkkailemalla olen saanut mielestäni hyvän kuvan todennäköisyydestä, jolla he omistavat esineitä, joilla on tunnearvoa. Toisaalta osa ihmisistä on suoralta kädeltä valikoitunut pois vain oman käsitykseni perusteella, vaikka uskonkin, että lähes jokaisella ihmisellä on esineitä, joilla on ainakin jonkinasteista tunnearvoa, vaikka ne eivät heti kysyttäessä tulisikaan mieleen.

Haastatteluissa minua kiinnostavat erityisesti sellaiset esineet, joilla ei ole välttämättä konkreettista tunnearvoa omistajalleen, kuten perintöesineillä ja lapsuuden leluilla on, vaan esineessä itsessään on jotain haastateltavassa tunteita herättävää. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi kirpputorilöydöt, joihin uusi omistaja on luonut tunnesiteen tavallisesta poikkeavalla tavalla. Haastattelin opinnäytetyötäni varten neljää valitsemaani henkilöä. He olivat iältään 27-77-vuotiaita miehiä ja naisia. Haastattelut tehtiin haastateltavien kotona, missä esineet myös valokuvattiin.

3.4.2 Haastattelujen purku

Haastatteluita tehdessäni huomasin, että niihin valitsemani ihmiset olivat hyvin innokkaita kertomaan itselleen merkityksellisistä esineistä. Haastateltavat saattoivatkin kertoa jo ensimmäisen kysymyksen kohdalla kaiken omasta mielestään keskeisen valitsemastaan esineestä pyytämieni pelkkien ominaisuuksien kuvailun sijaan. Kuten arvelinkin, esineen historiasta kertominen tuntui olevan haastateltaville helpointa. Tunnearvon syiden erittely ei aina ollut helppoa. Tuntui, että esineiden erityisasema oli omistajilleen niin itsestään selvä, että syy siihen ei aina heti tullut mieleen. Koska haastattelujen aihe oli ennalta ilmoitettu, haastateltavilla oli ollut aikaa harkita esinevalintojaan. Kaikki haastateltavat valitsivat useamman kuin yhden esineen, jonka tarinasta ja tunnearvosta halusivat kertoa.

Vaikka käyttämäni näyte on yleisesti ajatellen tunnearvojen, esineiden herättämien tunteiden ja symbolien kannalta melko suppea, tunnen silti saaneeni käyttökelpoista ja jopa verrattain kattavaa tietoa ihmisten kokemasta tunnearvosta. Tarinat, jotka liittyvät esineisiin, joilla on tunnearvoa omistajilleen, voidaan haastattelujen perusteella jaotella erilaisiin tyyppeihin. Luokittelu voi tuntua epäolennaiselta ja pakotetulta käsiteltäessä

niinkin abstraktia ja subjektiivista aihetta kuin tunnearvo. Olen kuitenkin halunnut jakaa esineet ja niiden merkitykset jonkinlaisiin yleisiin luokkiin eritelläkseni laajaa käsitettä ja siten ymmärtääkseni tunnearvoa ilmiönä paremmin. Alakäsitteet auttavat myös esineisiin liittyvien tarinoiden tulkinnessa ja niiden vertailussa toisiinsa. Mikään tunnearvoinen esine ei kuitenkaan puhtaasti kuulu pelkästään yhden esinetyypin alle, sillä tavallisesti esineellä on meille tunnearvoa useasta eri syystä, tai syy merkityksellisyyteen ei ole selkeä.

Kuvat ovat suora muistutus kohteestaan. Ne voivat olla valokuvia tai esimerkiksi piirustuksia tai maalauksia. Näistä yleisimpiä ovat kuitenkin valokuvat, jotka saattavat muistuttaa paitsi kohteestaan, myös tilanteesta, jossa ne on otettu ja hetkeen liittyvistä tunteista. Valokuvat muistuttavat omistajaansa yleensä heille tärkeästä henkilöstä. Valokuvat, joissa olemme itse, vaikuttavat käsitykseen itsestämme; ne antavat mahdollisuuden nähdä itsemme ulkopuolisen silmin.

Valokuvat ovat varmasti yksi yleisimmistä esinetyypeistä, joilla on tunnearvoa. Yksittäisten valokuvavedosten, valokuva-*esineiden*, tunnearvo on digitaalisten kuvien aikakaudella romahtanut, sillä niiden monistaminen on helppoa eikä suurinta osaa valokuvista edes koskaan saateta valokuvan perinteiseen, paperille kehitettyyn muotoon. Silti valokuvalla itsessään jonkin tilanteen ikuistajana voi olla tunnearvoa. Valokuvan kohdalla törmäämme myös mielenkiintoisella tavalla filosofian laajempaan määritelmään esineestä, joka on materiaa missä tahansa muodossa ja näin ollen voidaan katsoa, että valokuva myös digitaalisessa muodossa on esine.

Tytti mainitsi haastattelussaan kaikki valokuva-albuminsa esineiksi, joilla on hänelle tunnearvoa. Valokuvat ovat hänelle itselleen tärkeitä, mutta ne muuttuvat hänen mielestään merkityksettömiksi jälkipolville, jos niihin liittyvää tietoa ei kerrota eteenpäin. Kun pyysin Tyttiä valitsemaan valokuviansa joukosta yhden, jolla oli hänelle eniten tunnearvoa, hän valitsi kuvan, jossa on itse lapsena vanhempiansa ja sukulaispariskunnan kanssa ensimmäistä kertaa Helsingissä. Valokuvan merkitys syntyy siinä olevista, hänelle rakkaista ihmisistä ja aurinkoisesta tunnelmasta, jonka hän kuvasta aistii. Se muistuttaa Tyttiä myös ajasta, josta hänellä itsellään on vähän varsinaisia muistoja. Pienet lapset saattavat myös rakentaa itselleen muistoja heistä otettujen valokuvien, ja niistä kerrottavan tiedon perusteella, jos oikeita muistikuvia ei ole. Tällainen muisto

saattaa ajan myötä muuttua mielessä myös todeksi ja aikuisiällä ei oikean ja "keinoitekoisen" muiston eroa pysty välttämättä huomaamaan.

Valokuvaan sisältyy mysteeri; hänen päällensä olevien hienojen vaatteiden alkuperä on jäänyt hämärän peittoon. Samoin Tytin paikka kuvassa sukulaispariskunnan, ennemmin kuin omien vanhempiensa edessä herättää kysymyksiä. Kuvasta tulee kuitenkin hänelle hyvä mieli; valokuvaushetkellä kaikki on hyvin. Tytti kertoo valokuvan olevan ainoa varhaislapsuudestaan 1930-luvulta. Tuolloin valokuvaus ei ollut vielä kovinkaan yleistä. Se, että kuva on ainoa laatuaan, lisää varmasti myös sen tunnearvoa Tytille.

Kuva 1. Tytin lapsuuden valokuva

Kuva 2. "Lunkki"-taulu

Toinen Tytin valitsema tunnearvokas esine oli myös kuva, lemmikkikoira "Lunkkia" esittävä piirustus. Se on ystävän piirtämä lyijykynätyö, jonka Tytti on saanut 50-vuotislahjaksi. "Lunkki" oli Tytille rakas Basset Hound -koira, josta hänellä on monia hyviä muistoja. Koira kuitenkin sairastui epilepsiaan ja putosi eräänä talvena läheiseen jokeen josta sen ruumis löydettiin vasta kevään tultua. "Lunkin" tarinan ja sen surullisen lopun tunteminen tuo myös itse esineeseen surullisen vireen. Taulu symboloi Tytille rakasta lemmikkiä ja ystävää, joka sen on piirtänyt.

Yksi Martin tunnearvokkaista esineistä on Hurriganes-juliste. Juliste tuo hänelle mieleen paitsi itse suosikkibändin, myös nuoruuden huuman ja ihastuksen kohteen. Nuorena jättijuliste oli kunniapaikalla Martin huoneessa, mutta nykyään se on kuitenkin jäänyt laatikkoon. Nuoruudessa, kuten lapsuudessakin yksittäiset esineet tuntuvat saavan suuremman merkityksen kuin aikuisena. Ihmisen suhde esineisiin muuttuu yleensä iän myötä, sillä lapsuuden jälkeen esineiden merkitykset vähenevät. Tytti kertoi kuitenkin kokeneensa vanhemmalla iällä esineiden merkityksen taas uudestaan korostuneen.

Kuva 3. Hurriganes-juliste

Kuva 3. "Velipoika"-apinalelu

Leikkikalut ovat lapsuuden tovereita, usein oman persoonan saaneita nukkeja tai eläinhahmoja, jotka muistuttavat omistajaansa lapsuudesta. Lelut ovat myös hyvin yleisiä tunnearvoa omaavia esineitä. Lapsuuden tärkeät hahmot myös usein säilyttävät, ainakin jossain määrin, merkityksellisyytensä ja persoonansa aikuisiällä. Niistä puhutaan erisnimillä, ja niitä käsitellään varovasti hellyydellä kuin ne olisivat eläviä. Vaikka ymmärrämme esineen aikuisena olevan eloton, on tämän tyyppisessä tunnesiteessä jotain, mikä saa meidät epäilemään käsitystämme. Voisiko esineillä sittenkin olla sielu?

”Velipoika”-apinalelu on Ismon lapsuuden toveri. Se on kulkenut hänen mukanaan koko elämän, joten toveruuden voidaan katsoa jatkuneen myös aikuisemmalla iällä. Apina on hänen sedältään, jolta Ismo on saanut sen syntymänsä jälkeen tervetuliaislahjaksi. Ismo muistaa nuorena menehtynyttä setäänsä lämmöllä. Apina muistuttaa häntä lapsuudesta ja sedästä. Sillä on kuitenkin myös toinen, esineen nimeen liittyvä merkitys. Ismo ei kuopuksena saanut koskaan kaipaamaansa pikkuveljeä tai -siskoja, mutta ”Velipoika” oli hänen seuranaan ja leikkikaverinaan.

Martti on saanut ”Naakan” naapurin pojalta 10 -vuotiaana syntymäpäivälahjaksi. Se muistuttaa paitsi lahjan antajasta, myös poikien edellisenä kesänä lemmikkeinä pitämistä naakoista. Martti itse kertoo esineen symboloivan myös hänen tuolloin saamaansa tunnetta lapsuuden päättymisestä ja nuoruuden alusta. ”Naakalla” ei ole koskaan leikitty, vaan se on jäänyt muistoesineeksi. Martti luonnehtii sitä ”oikeaksi muistoesineeksi”, ja sitä se varmasti myös on. Yleensä tärkeät lapsuuden esineet ovat olleet ensin käytössä ja saaneet tunnearvoa vasta myöhemmin. ”Naakan” merkityksen ja symbolisen arvon Martti on ymmärtänyt jo kymmenvuotiaana.

Kuva 5. Viinilaatikat

Kuva 6. ”Naakka”

“Elämän kumppanit” ovat esineitä, jotka ovat joskus tarttuneet mukaan, mahdollisesti jotakin tarkoitusta varten, ja kulkeneet mukana niin kauan, että niille on syntynyt tunnearvoa ajan myötä. Ne eivät ehkä koskaan täytä niille alun perin ajateltua tarkoitusta, mutta esineet saavat melkein huomaamattamme pysyvän paikan kodissamme. Tilanteessa, jossa niistä pitäisi luopua, niillä voi ilmetä yllättävää tunnearvoa.

Alun perin Pariisista mukaan tarttuneet viinilaatikat ovat seuranneet Ismoa jo viiden toista vuoden ajan. Ne on tarkoitettu laatikoiksi tulevaan omaan keittiöön, jos hän sellaisen joskus saa rakentaa. Laatikot muistuttavat häntä nuoruudesta ja Pariisissa viettämisestä ajasta, mutta ne symboloivat myös haaveita omasta talosta ja keittiöstä, johon laatikot voisi jonain päivänä sijoittaa.

Muistoesineet ovat esineitä, jotka muistuttavat edellisestä omistajastaan, tai jaetusta yhteisestä hetkestä tai kokemuksesta tärkeän ihmisen kanssa. Monet esineet, jotka voisi jaotella kuulumaan toiseen tunnearvon esinetyyppiin, ovat lisäksi muistoesineitä. Kaikkiin tunnearvokkaisiin esineisiin liittyy muistoja. Muistoesineet ovat kuitenkin sellaisia, joiden tunnearvo liittyy ensisijaisesti muistoihin.

Kuva 7. Finnairin käsimatkatavaralaukku

Kuva 8. Koristetyyny.

Jaanan valitsemat tunnearvokkaat esineet, matkalaukku ja koristetyyny, tuovat kummatkin mieleen muistoja paikoista, joissa ne ovat olleet hänellä mukana, ja ihmisistä, jotka esineisiin liittyvät. Laukku on ollut hänen isoisänsä käytössä, tyyny on hyvän ystävän antama. Kumpaakin esinettä hän luonnehtii epäkäytännölliseksi, laukkua on hankala kantaa liian pienestä kantokahvasta, tyyny on karhea ja muhurainen. Laukku ei edes ole hänen mielestään esteettisesti erityisen miellyttävä. Silti esineet ovat seuranneet häntä vuosien ajan, vaikka laukun mukaan ottamista hän on ihmetellyt jo ensimmäisillä lentokentällä ulkomaille muuttaessaan. Laukku ja koristetyyny ovat Jaanalle myös elämäkumppaneita, ne ovat olleet kodin kiinnekohtia muuttaessa paikasta toiseen.

3.5 Johtopäätökset ja malliston tavoitteet

Tunnearvokkaat esineet herättävät omistajissaan myönteisiä tunteita ja muistuttavat elämän merkityksellisistä ihmisistä ja kokemuksista. Haastatteluissa useimmin käytetty ilmaisu esineiden herättämistä tunteista oli ”lämpimiä tunteita”. Niissä korostui myös lahjaksi saatujen esineiden tunnearvo; lahjat muistuttavat niiden antajasta ja saattavat olla lahjan saajalle symboleja ihmissuhteesta hänen kanssaan. Esineiden taustalla on usein myös surua, kaipausta ja haikeutta, sillä liitämme niihin muistoja edesmenneistä

rakkaista ja menneistä elämänvaiheista. Tunnearvokkailla esineillä ei useinkaan ole käytännöllistä merkitystä, tai ne ovat menettäneet sen ajan kuluessa. Ne ovat merkityksellisiä ennen kaikkea tunne- ja symbolisen arvonsa vuoksi.

Esineet voivat olla omistajastaan esteettisesti miellyttäviä, mutta eivät kuitenkaan aina. Niiden puutteet tunnutaan hyväksyvän hieman samaan tapaan kuin läheisten ihmistenkin. Tunnearvokkaat esineet ovat kodeissa usein koriste-esineinä. Niillä muovataan asuinympäristöä miellyttävämmäksi, henkilökohtaisemmaksi ja merkityksellisemmäksi.

Jokaiseen haastatteluissa valittuun esineen tunnearvoon liittyy myös symbolista arvoa. "Velipoika" symboloi omistajalleen lapsuutta ja pikkuveljeä, jota hän ei sisaruksistaan nuorimmaisena koskaan saanut. "Lunkki"-piirros rakasta lemmikkiä ja ystävää, joka sen on piirtänyt. Tunne- ja symbolista arvoa on lähes mahdoton erottaa toisistaan, sillä ne ovat melkein pä toistensa synonyymejä. Elollisia olentoja esittävillä esineillä, kuten valokuvilla ja piirroksilla on eniten symbolista arvoa, sillä ne ovat suoria symboleja kohteestaan.

Haastateltavat itse eivät välttämättä aina osanneet erotella syitä esineen tunne- tai symboliseen arvoon. Ulkopuolisena yritin kuitenkin poimia tarinoista asioita, jotka tuntuivat antavan esineelle merkityksen. Haastatteluissa esiin tulleet tarinat saattoivat kuitenkin välillä houkuttaa ylitulkintoihin. Tästä pitää olla tietoinen, sillä en halua luulla ymmärtäväni paremmin haastateltavan mielenliikkeitä kuin hän itse. Tämä ei kuitenkaan estä minua esittämästä omaa tulkintaani. Se ei välttämättä ole kuitenkaan oikeampi kuin haastateltavan oma käsitys.

Tunnearvokkaita esineitä tarkkailemalla voidaan saada inspiraatiota tuotesuunnitteluun. Se, mitä tunnearvokkaista esineistä voidaan saada merkitykselliseen muotoiluun on kiinnittää huomio suunniteltavassa tuotteessa myös ihmisen emotionaalisiin tarpeisiin. Haluamme, ja tarvitsemme ympärillemme merkityksellisiä esineitä, sellaisia, jotka herättävät meissä positiivisia tunteita. Tarvitsemme "ystävällisiä" esineitä, sellaisia, joita katsoessa tulee hyvä mieli. Maailmassa, joka on täynnä esineitä aidosti tärkeät esineet ovat esinemaailman kiinnekohtia. Esineet, joilla on tunnearvoa tai muuta merkityksellisyttä tekevät useimmille meistä myös kodin. Ympäristöllämme ja siihen kuuluvilla esineillä on merkittävä osa hyvinvointiimme.

Malliston tavoitteena on valmistaa paitsi funktioltaan, myös tunnetasolla merkityksellisiä tekstiilituotteita. Tarkoituksena on yrittää välittää ulkopuoliselle katsojalle tutkittujen esineiden omistajissaan herättämiä lämpimiä tunteita suunniteltavien painokangaskuosien ja niistä tehtyjen tuotteiden muodossa. Vaikka tutkimillani esineillä ei välttämättä ole käyttöarvoa, suunnittelemani tuotteella tulee sellainen olla. Tuote suunnitellaan hyvän muotoilun näkökulmasta ottaen huomioon Victor Papanekin erittelemät funktion kaikki osa-alueet. Tunnearvon hyödyntäminen muotoilussa sijoittuu assosiaation alueelle, sillä tuotteen tulisi herättää ihmisissä samanlaisia lämpimiä tunteita kuin tunnearvokkaat esineet. Sen tulisi siis assosioitua johonkin positiiviseen, kuten tunnearvoon ja herättää myönteisiä tunteita. Koska otan huomioon funktion kokonaisuudessaan, ei assosiaation tule kuitenkaan ylikorostua. Tuotteen ei tarvitse näyttää tunnearvokkaalta, erehdyttää katsojaa, vaan välittää käsitteeseen liittyviä tuntemuksia. Tavoitteena ei ole valmistaa ulkomuodoltaan mahdollisimman tunnearvoisen näköistä esinettä, vaan hyvin muotoiltu tuote, joka herättää katsojassaan tunteen merkityksellisyydestä. tarinat ja vahvat mielikuvat luovat tuotteelle lisäarvoa. Esine ei ole ”vain” esine, vaan se on myös jotain muuta, syvällisempää.

4 Suunnitteluprosessi

4.1 Tuoteideat

4.1.1 Tuoteideoiden kehittyminen

Opinnäytetyöprosessin alusta lähtien ajatuksena on ollut suunnitella malliston osana painokangaskuosi tai -kuoseja. Ensimmäisenä tuoteideana oli valmistaa koruja yhdistämällä suunniteltua painokangasta ja kierrätysmateriaaleja. Tarkoituksena oli leikitellä ajatuksella nykyajan ”pyhäinjäännöksistä”, rikkinäisen, vanhan, tunnistettavan esineen osista yhdistettynä uuteen kokonaisuuteen. Mietin aluksi, että haastattelujen esineet näkyisivät lopullisissa tuotteissa vain viitteellisesti, tunnelmana tai materiaalin tuntuna, enkä käyttäisi suoranaisesti niistä saatua kuvallista materiaalia. Painokangaskuosien suunnittelu kuvaamalla kohteena olevia esineitä tuntui jollain tavalla liian helpolta keinolta hyödyntää haastatteluista saatua materiaalia tuotesuunnittelussa. Haastatteluja

tehdessäni huomasin kuitenkin ajattelevani esittävän painokangaskuosin tekemistä muutamasta esineestä. Lisäsysäyksen idealle antoivat kyseisten esineiden nimet: "Lunkki" ja "Velipoika". Kummankin esineen kohdalla tunsin itse haastatellessani kuulevani erityisen hienon tarinan tunnearvosta ja esineen taustasta.

Isoäitini basset Lunkki on saanut lapsuudessani lähes legendaariset mittasuhteet, vaikka itse koiraa en koskaan ehtinyt tavata. Koiran surullinen ja tragikoominen loppu teki minuun lapsena lähtemättömän vaikutuksen. Lunkin kohdalla tuntuu kuitenkin, että itse esine katoaa, ja jäljelle jää vain ajatus itse koirasta. Ehkä tämä johtuu esineen luonteesta, sillä piirroksen tehtävänä on jakaa katsojan kanssa ajatus sen kohteesta. Arvelen kuitenkin syynä olevan myös Lunkin tarinan ja siihen liittyvän esineen tunteminen ennalta.

Sen sijaan "Velipoika" oli minulle täysin uusi tuttavuus. Velipojassa minuun vetosi etenkin sen saama asema omistajansa pikkuveljen korvikkeena. Lisäksi tahaton vertauskuvallisuus, itse apinahahmo ja sen "Velipoika"-nimi suhteessa eläin- ja ihmiskuntaan oli mielestäni puhuttelevaa. Nämä kaksi tuntuivat myös muodostavan hyvän parin. Kumpatkin ovat sympaattisia, mutta hieman melankolisia eläinhahmoja. Basset-koirarodun perusilme on surullinen ja Velipoika-lelu kaulapannassaan, leveä hymy jähmettyneenä kasvoille ei ainakaan ulkopuolisesta katsottuna tee hahmosta pelkästään iloista. Myös kumpaankin esineeseen liittyvissä tarinoissa on surumielisyyttä. Nämä esineet vetoavat mielestäni tunteisiin, mutta eivät kliseisellä tai imelällä tavalla. Pyrin työstämään eläinaiheita painokangaskuoseiksi tavalla, joka välittää myös kumpaankin esineeseen liittyvän tarinan surullisen puolen.

Tuotesuunnitteluprosessin edetessä alkuperäinen idea koruista jäi pelkälle ajatusasteelle. Painokangaskuosien merkityksen korostuessa päätin suunnitella tuotteista selkeästi sisustustekstiilejä. Tämä päätös oli ehkä oikea myös teknistä toteutusta silmällä pitäen, sillä kokemukseni tekstiilien valmistuksesta on huomattavasti suurempi kuin korujen valmistuksesta. Lisäksi lähes vastaavanlaisia kierrätysmateriaaleista tehtyjä koruja on jo tällä hetkellä markkinoilla.

Tavallisimpia painokangastuotteita sisustustekstiileissä ovat verhot, pussilakanasetit sekä koriste- ja lattiatyyny. Halusin kuitenkin suunnitella sellaisen sisustustekstiilituot-

teen, jossa painokangasta ei ole totuttu usein näkemään. Olen jo pitkään halunnut suunnitella riippumaton ja opinnäytetyö vaikutti sopivalta projektilta toteuttaa se. Tuotteena riippumatossa yhdistyvät mielestäni tekstiilin sisustukselliset ominaisuudet, pehmeys ja visuaalisuus vahvaan funktioon leposijana. Riippumatossa tekstiili ei ole vain koriste tai mukavuustekijä, se *kannattelee* ihmistä. Pidän myös ajatuksesta, että ”tunnearvokasta” tekstiiliä ja painokangaskuosien hahmoja voisi pitää lähellä, jopa kietoutua niihin.

Pohtiessani riippumattoa tuotteena aloin ajatella myös sen kehittämismahdollisuuksia. Sain idean kevyesti pehmustetusta, taskullisesta riippumatosta. Pehmustus tekisi matosta entistä mukavamman ja taskuun voisi laittaa esimerkiksi kirjan nokosten ajaksi. Idean pohjalta kehittelemäni sisustustekstiilimateriaalin, jossa pehmusteena käytettäisiin kierrätystekstiilejä, kuten neuletta tai froteeta kahden päällyskankaan välissä. Kerrokset yhdistäisi koko tekstiilin läpäisevä tikkaus, joka toimisi samalla koristeaiheena. Päällyskankaassa olisi myös painokangaskuosi, joka yhdessä tikkauksen kanssa muodostaisi tekstiiliin ylityöstetyn tuntuksen elävän pinnan, joka muistuttaisi vanhoja käsitöitä.

Suunnitteluprosessin edetessä huomasin kuitenkin riippumattoon liittyvien tuoteideoiden jakautuvan ainakin kolmeen eri toteutustapaan: materiaalilähtöiseen pehmustettuun tekstiiliin, kuosipainotteiseen painokankaaseen keskittyvään tekstiiliin sekä näiden kahden yhdistelmään. Painokankaan käyttäminen yhdessä täkkinäisen materiaalin kanssa olisi kustannustehokasta ja ekologista kaksinkertaisen materiaalin kulutuksen kannalta vain, jos myös painokangas olisi kierrätysmateriaalia. Tämän oivallettuani päädyin lähestymään tuotesuunnittelua painokankaan näkökulmasta, sillä toteutustapojen yhdistelmä olisi vaatinut lisää tuotekehittelyä, ja olin jo valmiiksi keskittynyt enemmän kuosisuunnitteluun.

4.1.2 ”Lunkki”-painokangaskuosi

”Tytin” haastattelussa valitsema esine, Basset-koira ”Lunkkia” esittävä piirros oli luonnollisesti ”Lunkki”-painokangaskuosin lähtökohtana. Kuosisuunnittelussa käytin kuitenkin pyytämäni valokuvaa itse koirasta, sillä koin piirroksessa käytetyn profiilin kuvakulmana hankalaksi elementiksi kuosia rakennettaessa. En myöskään halunnut toistaa

liian orjallisesti alkuperäistä esinettä, vaan löytää oman tulkinnan piirroksen kohteesta ja siihen liittyvästä tunnearvosta. Valokuvasta ryhdyin piirtämällä hahmottelemaan ”Lunkin” muotoa. Tarkoituksena oli alusta asti myös säilyttää piirosmainen jälki valmiissa kuosissa, sillä se kuvaa mielestäni hyvin *ajatusta* esineestä. Piirros on aina sen tekijän mielikuva kohteesta ja sillä voi yrittää välittää myös kohteen herättämiä tunteita.

Kuva 9. Valokuvan pohjalta tehty lyijykynäluonnos ”Lunkista”.

Kuva 10. Viivapiirros lyijykynäluonnoksen pohjalta.

Pyrin saamaan painokankaaseen myös ”kulunutta”, rosoista pintaa, ja näin aikaa näyttää tuntua. Ajattelin aluksi muokata piirrosta kuvankäsittelyohjelmalla saadakseni yhdistettyä siihen rosoisuutta ja kuluneen materiaalin tuntua. Kuva-aihe siirtyi kuitenkin lopulta lähes suoraan piirroksesta painokangasmalliksi, vain muuttamalla kuva skannausvaiheessa mustavalkoiseen muotoon, kontrastia vahvistamalla ja kokoa muuttamalla. Kuosin kooksi valitsin koetulostusten perusteella 26 x 50 cm. Tämä koko on tarpeeksi reilu, lähes elävän koiran kokoinen, mutta vielä tunnistettava tuotteessa, jonka

muoto on käytössä poimuttunut. Painokangasmallin sommittelu kuosiksi tapahtuu vasta painotilanteessa, näin kuosi on muunneltavissa ja jokaisesta tuotteesta tulee yksilöllinen. Päätin tehdä kokeiluja rosoisen pinnan aikaan saamiseksi kuosiin vasta painovaiheessa.

Tarkoitukseni oli tehdä myös ”Velipojasta” painokangaskuosi samalla tyyllillä kuin ”Lunkistakin”. Keskittyessäni prototyypin valmistukseen Lunkki-kuosia käyttäen Velipoika jäi kuitenkin suunnitteluvaiheeseen ensimmäisten luonnosten tasolle. Opinnäytetyön jälkeen malliston rakentamista jatkaessani tulen viemään myös Velipoika-kuosin suunnittelun loppuun.

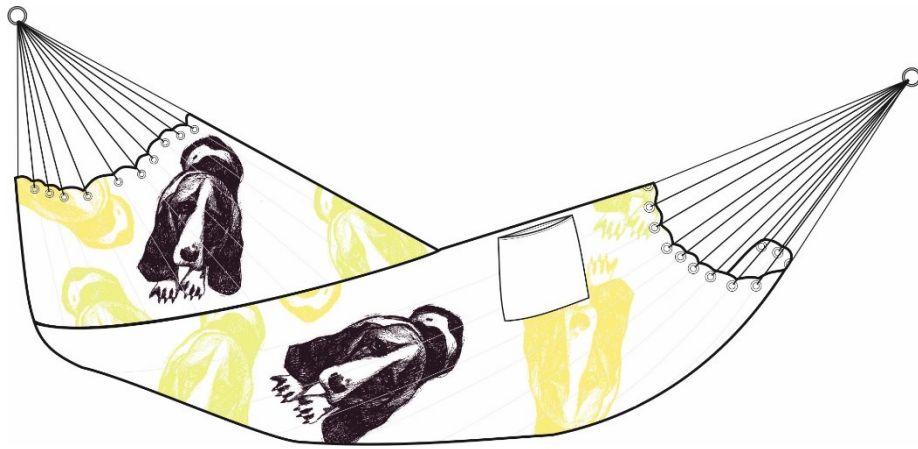

Kuva 11. Lunkki-painokangasmalli kolmessa eri väri vaihtoehdossa.

4.1.3 Riippumatto

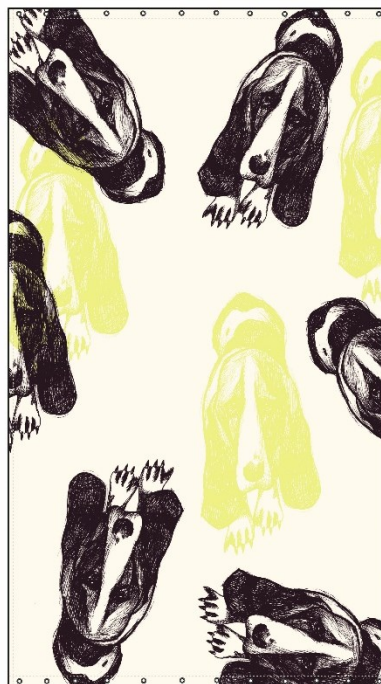
Valitsin riippumaton prototyyppiin Lunkki-painokangaskuosin, jonka nimi soveltuu myös hienosti riippumaton luonteeseen esineenä. Tuotteen pituus on 250 cm ja leveys 140 cm. Leveys määräytyy käytetyn kankaan leveydestä, sillä ajankäytön ja materiaalin kulutuksen kannalta tehokkainta on käyttää materiaali tuotteeseen koko kankaanlevey-

deltä. Tein tuotekuvat riippumatosta Corel Draw –vektorigrafiikkaohjelmalla hahmottaakseni tuotteen rakenteen ja nähdäkseni, miten kuosi voisi asettua tuotteessa.

Kuva 12. Lunkki-riippumaton tuotekuva.

Lunkki riippumatto 140 x 250 cm

Kuva 13. Riippumaton tuotekuva tasossa.

4.2 Prototyyppi

4.2.1 Materiaalit ja tekniikat

Riippumaton käyttö asettaa siinä käytettävälle tekstiilimateriaalille tiukat vaatimukset. Kankaan tulisi olla tukevaa, eli sen rakenteen ja materiaalin tulisi olla sellaisia, että niiden jousto on vähäistä, koska tekstiilille varataan käytössä paljon painoa. Toisaalta samasta syystä myös vetolujuuden tulisi olla suuri, ettei kangas repeydy. Materiaalin pitäisi olla myös mukavan tuntuista ihoa vasten, pesun kestävä, sekä mahdollisesti myös säänkestävää tuotteelle tarkoitetusta sijoituspaikasta riippuen. Myös käytettävä tekniikka, kankaanpainanta pigmenttiväreillä, tulee ottaa huomioon materiaalia valittaessa. Puuvilla soveltuu hyvin käsin tehtävään pigmenttiväripainoon muun muassa sen korkean lämpötilan kestävänsä ansiosta, sillä pigmenttiväri kiinnitetään kuituun juuri lämmön avulla. Puuvilla on myös vetolujuudeltaan kestävä ja materiaalina se venyy ja joustaa vähän. Se on myös miellyttävän tuntuista, hengittävää ja helposti pestävissä, mutta varsinkin ulkokäytössä puuvilla voi likaantua helposti ja se voi myös homehtua verrattain helposti homesienelle sopivissa olosuhteissa. (Boncamper 1999, 66.)

Pyrkimyksenä on käyttää tulevassa tuotannossa ekologisesti tuotettua materiaalia, kuten ekopuuvillaa, -hamppua tai näiden yhdistelmää. Prototyyppiin tarvittavan kankaan pienen määrän vuoksi keskityin etsimään sopivaa materiaalia suomalaisista kankaiden vähittäiskaupoista. Tällä hetkellä Suomessa vähittäismyynnissä olevat, ekologisesti tuotetut tekstiilimateriaalit keskittyvät kuitenkin lähinnä vaatetuksessa käytettäviin tekstiileihin, kuten trikookankaisiin. Riippumaton vaatiman tukevan, markiisityyppisen kankaan löytäminen osoittautui mahdottomaksi, joten päädyin käyttämään prototyyppissä muilla tavoin käyttötarkoitukseen sopivaa kangasta. Tulevaisuuden tuotantoa silmällä pitäen seuraava askel olisi tuotteeseen sopivan kankaan löytäminen koti- tai ulkomaisilta tekstiilivalmistajilta tai -tukuilta.

Riippumaton prototyyppin materiaalina on toiselta puolelta harjattu luonnonvalkoinen puuvillamarkiisikangas. Kangas on sanforoitu, eli mittaansa mekaanisesti kutistettu (Markula 1975, 198). Kutistaminen sanforoimalla tai pesemällä kangas ennen tekstiilin

ompelua on lähes välttämätöntä, kun kyseessä on käyttötekstiili, jonka on kestävä pesua, ja jonka ompelusiin kohdistuu käytössä kovaa rasitusta. Tekstiilin tulee pitää mittansa myös pesun jälkeen. Valitsemani kangas on tarkoitettu verhoiluun ja sen kuluksenkesto on valmistajan mittausten mukaan 40 000 martindalea. Puuvillan harjauskäsittely tekee riippumaton oikeasta puolesta pehmeän ja lisää näin käyttömukavuutta. Vähittäismyyntihinnaltaan prototyypin kangas on 19,90 €/m, varsinaisen tuotannon tekstiilimateriaalikulut tulisivat kuitenkin olla huomattavasti pienemmät.

Tekstiilin painotekniikkana käytetään käsin tehtävää kaaviopainantaa pigmenttiväreillä. Kaaviopainannassa väri siirtyy painokaavioon kiinnitetyn, esimerkiksi kehykseen pingotetulle seulakankaalle valottamalla kiinnitetyn kuviokaavion avointen kohtien läpi kankaalle. Pigmenttiväri kiinnittyy tekstiiliin sideaineen, binderin välityksellä. Binderi pehmenee kuumennettaessa ja sitoo näin väripigmentit tekstiilin pintaan kulutusta kestävästi. Painamisen jälkeen kuiva väripinta kuumennetaan binderin pehmenemiseen tarvittavaan lämpötilaan, alhaisin lämpötila jossa kiinnitysaine pehmenee on 140 °C. Tämän vuoksi myös käytettävän tekstiilimateriaalin lämmönkesto tulee huomioida. (Peltonpää-Forss 2009, 20-21, 78, 86.)

4.2.2 Prototyypin valmistus

Aloitin prototyypin valmistuksen leikkaamalla kankaan oikean mittaiseksi ja ompelamalla sivu- sekä päätysaumat. Päätysaumoihin tein 4 cm kokoiset, kolminkertaiset käännökset, joihin sirkat eli purjerenkaat kiinnitetään. Harkitsin myös tukikankaan laittamista päätysaumoihin, mutta uskon kuitenkin kolminkertaisen kankaan ja tarpeeksi tiheään laitettavien sirkkojen kestävästi niihin kohdistuvaa rasitusta. Ompelulankana käytin luonnonvalkoista erityisvahvaa 100 % polyesterilankaa, jonka pitäisi kestää ompelukseen kohdistuva veto varattaessa painoa tuotteelle.

Aloitin kankaanpainannan valottamalla kuviokaavioseulan kuosista tulostetuilla kaksinkertaisilla tulostuskalvoilla eli positiivifilmillä. Käytin seulakankaan tiheydeltä 60 seulaa, sillä luonnoksen karkea, mutta kuitenkin yksityiskohtia sisältävä piirtojälki vaati tiheän seulakankaan painomallin siirtämiseksi mahdollisimman tarkasti kankaalle. Valotus onnistui hyvin. Valotusaika, 10 minuuttia, oli juuri sopiva ja seula aukesi pesussa helposti,

mutta emulsio ei lähtenyt irtoamaankaan pieniltä peittoon jääviksi tarkoitetuilta pinnoilta. (Pellonpää-Forss 2009, 55, 70.)

Seuraavaksi sekoitin kuultopainopastaan kuosiin suunnittelemani värit. Ne olivat suunnitelmien mukaan pastellin keltainen ja vihreä sekä violettiin taittuva musta. Koepainannan jälkeen päätin luopua pastellin vihreän käyttämisestä tuotteessa, sillä se näytti kankaalle painettuna liian vahvalta väriltä muihin kahteen verrattuna. Haalea keltainen ja sävyllinen musta sopivat mielestäni myös paremmin tunnearvotemaan, värit tuovat mieleeni jonkin ajan myötä kellastuneen ja vanhan mustekynän jäljen. Violetinmustan sekoitin painopastaan voimakkuudeltaan täysvärinä ja pastellin keltaisen värin voimakkuus on noin puolet tästä. (Pellonpää-Forss 2009, 82-83.)

Koepainossa päätin tehdä kuosiin ”kulunutta” pintaa painamalla eri voimakkuuksilla. Näin osa kuvioaiheista on väriltään haaleampia ja niiden kohdalla myös kankaan teksturi tulee esiin mielenkiintoisella tavalla. Kuosin sommittelu tapahtui silmämääräisesti painaessa, samalla pidin mielessäni myös lopullisen tuotteen poimuttuneen muodon. Koska kuosi tulee riippumaton molemmille puolille, halusin sen jatkuvan reunoilta puolelta toiselle.

Kuva 14. Lunkki-kuosin koepainanta violetinmustalla, kahdella eri voimakkuudella.

Kuva 15. Lunkki-kuosin koepainanta keltaisella, kahdella eri voimakkuudella.

Painaessani varsinaista tuotetta huomasin harjatulta puolelta tarttuvan pikkuhiljaa nukkaa painoseulan pohjaan tukkien väliaikaisesti osan seulakankaan painopinnasta. Tämä ei kuitenkaan haitannut, sillä tarkoituksena oli tehdä kuosiin osia joissa väriä on vähemmän. Ilmiö pitää kuitenkin ottaa huomioon tulevassa tuotannossa, jotta väri ei jäisi tarttumatta tekstiiliin tarkoituksettomasti. Tuotetta painaessani huomasin myös tummimpien violetinmustien kohtien näkyvän jonkin verran läpi toiselle puolelle kankaan paksuudesta huolimatta. Otin tämän huomioon riippumaton ulkopuolta painaessani. Painoin sille enimmäkseen vaaleammalla keltaisella ja vähemmän voimakkaalla violetinmustalla, joiden kohdalla väri ei näkynyt toisella puolella tekstiiliä. Painamisen jälkeen värin kiinnitys tapahtui mankeloimalla tekstiili useaan kertaan 140 °C lämpötilassa.

Kankaanpainon jälkeen kiinnitin prototyyppiin reiän läpimitalta 8 mm metalliset sirkat, jotka sijoittuivat noin 12 cm etäisyydelle toisistaan. Näin ollen yhdelle sirkalle kohdistu-

va rasitus on kokonaispainosta karkeasti laskettuna $1/24$. Esimerkiksi 80 kiloa jakautuu karkeasti laskien näin ollen yhteen sirkkaan kohdistuvaksi 3,3 kg painoksi. Paino ei tietenkään käytännössä jakaudu näin tasaisesti, sillä tekstiilin reunoille kohdistuu vähemmän painoa, mutta laskelma antaa viitteitä sirkkoihin kohdistuvasta rasituksesta. Lopuksi ompelin vielä taskun, kiinnitin sen riippumattoon ja pujottelin puuvillanyöriin sirkkoihin.

4.2.3 Valmis prototyyppi

Valmistamani riippumatto on vasta ensimmäinen tuotantoon mahdollisesti tulevan tuotteen prototyypeistä. Esimerkiksi kiinnitys vaatii mielestäni lisää suunnittelua ja erilaisien kiinnitystapojen kokeilemistä ja niiden vertailua. Välttämätöntä on myös valmistaa prototyyppi varsinaisesta, tulevassa tuotannossa käytettävästä tekstiilimateriaalista. Tuotteen käytännön toimivuus varmistuu kuitenkin lopullisesti vasta tuotetta käytettäessä. Tulen itse testaamaan riippumattoa ja toivon siten saavani ideoita, joilla voin kehittää tuotetta eteenpäin.

Kuva 15. Lunkki –riippumatto.

Kuva 16. Yksityiskohta Lunkki –riippumatosta.

5 Tavoitteiden toteutuminen ja loppupäätelmät

Tutkimuksen tavoitteet saavutin mielestäni osittain. Sain kerättyä haastatteluista hyödyllistä ja mielenkiintoista aineistoa suunnitteluni tueksi. Sain myös jäsennellyä tunnearvoa käsitteenä haastattelujen esimerkkejä käyttäen ja johdettua niistä yhtäläisyyksiä ja johtopäätöksiä tutkimustuloksiksi. Tutkimuksen edetessä aiheen suuri laajuus kuitenkin selvisi minulle, ja tuntui, että sen käsittely jäi osittain kesken. Olisin halunnut käsitellä aihetta syvällisemmin ja omien havaintojen vertailu lähdekirjallisuuteen jäi vähäiseksi. Koin lähdekirjallisuuden yhdistämisen tutkimukseen vaikeaksi, sillä sen löytäminen oli haastavaa. Aiheeseen liittyvä kirjallisuus hajaantuu

monille eri aihealueille, ja lähdekirjallisuuden keräämiseen olisi pitänytkin varata huomattavasti enemmän aikaa.

Olen tyytyväinen valmiiseen tuotteen prototyyppiin. Se on lämminhenkinen, sympaattinen ja se voi myös herättää katsojassa samankaltaisia tunteita kuin ”Lunkki”-koira ja siitä tehty esine, piirros, omistajassaan. Merkityksellisen muotoilun näkökulmasta riippumatto on mielestäni myös onnistunut. Se on tarkoitukseensa sopiva, tarkoituksenmukainen ja tuotteena uudenlainen, eteenpäin kehitelty versio riippumatosta. Se vastaa myös ihmisen emotionaalisiin tarpeisiin. Kuosi antaa riippumatolle lisämerkityksen ja herättää katsojassa myönteisiä tunteita.

Vaikka valmistamani riippumatto on vasta ensimmäinen prototyyppi, se kuitenkin viitoittaa tulevan tekstiilimalliston tyyliä ja henkeä. Mielestäni saavutin ainakin osittain malliston tavoitteet, jotka olivat suunnitella laadukas ja tunnetasolla aistittava tekstiilimallisto. Yksittäisen tuotteen kohdalla ei voida vielä puhua kokonaisesta mallistosta, mutta opinnäytetyön, kuosien ja riippumaton pohjalta on hyvä lähteä suunnittelemaan mallistoon lisää tuotteita.

Opinnäytetyötä tehdessäni sain mielestäni arvokasta tietoa merkityksellisistä esineistä. Tämän uskon auttavan itseäni muotoilijana luomaan merkityksellisiä esineitä esinemaailmaan. Tunsin saavani myös paljon haastateltavien kanssa käymistäni keskusteluista. Paitsi inspiraatiota, sain myös vertauskohtia omiin kokemuksiini tunnearvokkaista esineistä. Tunnen myös tyydytystä esineiden ja niiden tarinoiden dokumentoinnista, sillä minusta oli tärkeää jakaa nämä hienot esimerkit ihmisen ja esineen välisestä suhteesta. Olisinkin halunnut vielä jatkaa haastatteluja ja esimerkkien keräämistä, mutta todennäköisesti tulen kuitenkin käyttämään samaa keinoa suunnittelun aineiston keräämiselle tulevaisuudessa. Ehkä keräämäni esimerkit tunnearvokkaista esineistä voivat antaa inspiraatiota suunnitteluun myös muille, samaan tapaan kuin ne ovat antaneet minulle. Toivon opinnäytetyöni rohkaisevan hyödyntämään ihmisille merkityksellisiä esineitä näkökulmana muotoilussa. Suunnittelussa tulisi ottaa huomioon myös esineiden meissä herättämät tunteet, niistä yhtenä voimakkaimmista kiintymys ja tunnearvo.

Lähteet

Boncamper, Irma 1999. Vaatetusalan materiaalit. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Busch, Akiko 2005. The Uncommon Life of Common Objects: Essays on Design and the Everyday. New York: Metropolis Books.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Lehtonen, Mikko 2004. Merkitysten maailma. Tampere: Vastapaino.

Markula, Raija 1975. Tekstiilitieto. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Papanek, Victor 1973. Turhaa vai tarpeellista? Helsinki: Kirjayhtymä.

Parko, Severi 1997. Me esineet – oppilastöiden kertomaa. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.

Pellonpää-Forss, Maija 2009. Kankaanpainanta: välineet, suunnittelu, painaminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Saarinen, Esa 1999. Symposium: Filosofian keskeiset ajattelijat ja teemat. Helsinki: WSOY.

Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Kaavio 2.

Papanek, Victor 1973. Turhaa vai tarpeellista? Helsinki: Kirjayhtymä

Ismo, 46

"Velipoika" apinalelu

- *Mikäs esine sulla siinä on?*
- Nyt on kyseessä tällainen Velipoika, mun lapsuuden aikainen apina, minkä mä olen saanut mun kummisedältä 46 vuotta sitten, ja se on ollut mukana aina mulla. Pienenä se on ollut sängyssä unileluna ja sen jälkeen se on ollut matkakaverina maailmalla.
- *Joo. Kuvaille valitsemaasi esinettä. Voit käyttää kaikkia aistejasi.*
- No, se on joskus kauan sitten ollut pörröinen ja sellainen pehmeä, ihana, mutta niin kun ihmisillekin käy, niin se sitten ajan kuluessa saattaa kovettua, niin kun tälle on käynyt, että se on aika kova. Eikä se ole hirveen puhdaskaan enää, mutta perusilme sillä on sama, tuollainen ilonen, niin kun hymyilevä naama. Joskus kauan sitten pehmeä mutta nykyään vähän kovempi kaveri. Siihen on mun äiti tehnyt tuollaisen nätin villamekon sitten joskus myöhemmin, että kun tämä on alastomana tullut.
- *Panta kaulassa.*
- Pantta kaulassa, siihen on sitten äiti virkannut tällaisen. Mutta mä luulen, että tämäkin on ihan, niin kun katsoo tuota miltä se näyttää, niin varmasti ihan...
- *On ollut aika pitkään sitten päällä.*
- Kyllä, ja kun tämä on poika, mutta sillä on kuitenkin hame, että mä en sitä yhtäläisyyttä vielä ole sisäistänyt!
- *Niin niin! No, mikä sen historia on?*
- Mä olen sen saanut mun kummisedältä silloin kun mä olen syntynyt, niin tällaiseksi tervehdyslahjaksi. Se on sen takia erittäin arvokas kun mun kummisetä kuoli nuorena, 42 -vuotiaana. Mulla ei hirveästi muita muistoja oikeastaan ole mun kummisedästä, niin kun pysyviä muistoja, kuin tuo apina.
- *Niin, se on ollut tärkeä sulle ihan pienenä, se on ollut unileluna.*
- Kyllä, se on ollu aina.
- *Sitten se on varmaan sulla vähäksi aikaa jäänyt?*
- Ei, se on ollut aina mulla mukana. Se on ollut mulla aina yöpöydällä, että nyt sen jälkeen kun Elmo syntyi, Elmo on vuoden nyt, niin sen jälkeen se ei ole enää ollut mulla pöydällä sen takia että mä säälin sitä.
- *Jos se saa vielä vähän kolhuja.*
- Niin, että se pysyisi kunnossa. Mutta se on ollut aina.
- *Joo, no minkälaisia tunteita esine sinussa herättää?*

- No, lämpöisiä tunteita. Mulla oli tosi kiva setä, mä olin 6-vuotias kun se kuoli ja mä muistan mun setää tosi hyvällä. Sitten tietenkin kun se on ollut unikaverina, niin siitä on muutenkin sitten ollut seuraa.
- *No, miksi sä luulet että se on sulle tärkeä esine?*
- No, varmaan just sen takia, että se herättää niin paljon muistoja.
- *Se on niin kuin lapsuuden esine.*
- Kyllä. Ei mulla mitään muuta ole säilynytkään lapsuudesta, että ne on kaikki maailmalle hävinnyt, tuo on ainut mikä mulla on säilynyt.
- *Joo. Mitä sä luulet että mistä tuo on tullut? Onko se ostettu Suomesta jostain?*
- Mä en tiedä yhtään. Tästä on vaikea sanoa, tässä ei ole tarroja niin kuin...
- *Ei ole niin kuin nykyään.*
- Nykyisissä leluissa on tarroja. Ei tämä hirveän kyllä, jos katsoo tätä, niin ei tämä näytä, tämä voisi olla ihan mistä vaan. Aika jännän näköinen, tuollainen.
- *Mä en ole nähnyt tuollaista kyllä ennen.*
- Tämä on vähän niin kun, jos hakee antiikkikaupasta, niin katsoo niitä vanhoja yksisilmäisiä nalleja, niin tämä on mun mielestä samaa kaliiberia. En tiedä yhtään mistä.
- *Mutta aika hyvässä kunnossa se kuitenkin on. Eikä ole hirveästi jouduttu varmaan korjailemaankaan?*
- Ei näyttäisi ainakaan että tätä olisi korjattu. Mä en tiedä mikä tässä pannassa on, mä luulen että, mulla on sellainen muistikuva että äiti olisi sanonut että tässä on ollut joku hihna kiinni. Mutta että se on sitten hajonnut siitä. Mä olisin halunnut pikkuveljen tai siskon, mä en saanut niin mä sain apinan sitten. Sen takia siitä tuli Velipoika.
- *Niin just. Oletko sä nuorimmainen?*
- Mä olen nuorimmainen, joo.
- *Sitten sulla on ollut apina.*
- Mulla on sitten apina ollut seurana.
- *No, mitäs Elmo on mieltä tästä apinasta?*
- Onko tämä kiva Elmo tämä apina? Nyt jos katsoo, että tämä on yhtä vanha kuin sun isäsi, 46 vuotta, niin antaako tämä sulle sellaista arvokkuuden tunnetta kun sä katsot sitä? Kyllä se vähän hiljaiseksi vetää, että ei se ihan sillä lailla riepota kun omia leluja. Aika nätisti katsoo. Ilmeisesti Elmo vaistoa että tämä onkin vähän vanhempi kaveri.
- *Pitää varovasti pajjata.*
- Niin just noin, tosi nätisti se katsoo.
- Se on isän lelu, se ei ole Elmon. Se on isän veli.
- Niin.
- Ja Elmon setä, siinä on Elmon setä. Samaa näköä on!

- *Haluatko sä vielä sanoa siitä jotain, onko sulla jotain erityisen hienoja muistoja siitä kun se on vaikka ollut sun mukana jossain?*
- Ei se...
- *Kun se on aina ollut.*
- Kun se on aina ollut niin siitä on aina hyviä muistoja.
- *Joo, aina hyviä muistoja. Kiitos!*
- Kiitos!

Puiset viinilaatikat

- Tuollaisia puulaatikoita mulla on joku, montakohan niitä olisi, niitä on varmaan seitsemän. Mä oon kerännyt ne kaikki kadulta ja mä asuin silloin sellaisessa pienessä asunnossa seitsemännessä kerroksessa, ilman hissiä, ja mä kantelin aina kaikkea tavaraa mitä löysin kadulta, niin mä kannoin ne kotiin. Nuo mä kannoin sillä ajatuksella että sitten joskus kun mulla on oma talo, tai oma koti mihin voi rakentaa keittiön, niin mä teen niistä keittiön laatikat. Sitten niistä on tullut sellaisia, et mä oon niitä vienyt mukana viisitoista vuotta.

- *No niin! Ihan hyvin.*

- Pitikö tähän jotain vielä sanoa?

- *Joo! Eli kuvaile valitsemaasi esinettä, voit käyttää kaikkia aistejasi: Miltä esine näyttää, kuulostaa, tuntuu, tuoksuu tai maistuu?*

- Maistanut mä en ole, mutta se näyttää mun mielestä tuollaiselle luonnolliselle kun se on puuta, niin se on erittäin kaunis. Mikä siitä tekee vielä hienomman, niin siellä on laatikoiden päissä ne viinimerkit, ne on tiettyjen alueiden viinilaatikoita ja niissä on ollut tosissaan ne pullot sisällä, ja se tekee niistä kauniita. Nyt sitten puu tuosta vielä kuluu ja muuttaa väriä, niin sitten se tulee edelleen joka päivä vain kauniimmaksi.

- *No sä kerroitkin jo historiasta vähän, mutta tiedätkö enempää että mitä viinitiloja ne on olleet? Mitä sä voisit kuvitella että mistä ne on tullut?*

- Mä tiedän mistä ne on tullut. Se oli kuudennessatoista kaupunginosassa Pariisissa missä mä asuin, ja siellä oli paljon rikkaita ihmisiä. Kun katsoo noiden laatikoiden tekstejä niin ne on kaikki saman Saint Emilionin alueelta, mikä on sellainen tosi hyvien viinien alue. Eli siellä on jotkut rikkaat rouvat vieneet sitten sellaiseen keräilypaikkaan ne (laatikat).

- *Minkälaisia tunteita esine sinussa herättää?*

- No se tuo muistoja nuoruudesta mieleen.

- *Minkälaisia muistoja?*

- Hyviä muistoja, nuorena yleensä on paljon kivempaa kun vanhana. Oli vielä pirteä ja notkea!

- *Joo! Miksi luulet esineen olevan sinulle merkityksellinen tai tärkeä?*

- No, just sen takia että se tuo nuoruuden mieleen.

- *Niin, ja varmaan sekin että kun ne on kulkenut sun mukana niin kauan?*

- Joo, nyt siitä on tullut tuollainen yleislaatikko vaan.

- *Niin just. Haluatko sä sanoa vielä jotain?*

- No, näkemiin ja kiitos!

Jaana, 27

Koristetyyny

- *Kerrotko mikä sulla siinä on?*
- Eli mulla on tässä tyyny, koristetyyny, ja nahkanen Finnairin matkalaukku, käsimatkatavara-laukku.
- *Joo, kerro vaikka siitä tyynystä ensin. Eli kuvaile esinettä, voit käyttää kaikkia aistejasi: Miltä esine näyttää, tuntuu, tuoksuu, kuulostaa ja maistuu?*
- No, tämä on tällainen turkoosi, vihreä kuviainen tyyny, jonka sä olet tehnyt joskus silloin Artsa aikoina. Eli siitä on jotain, kauankohan siitä on?
- *Kymmenen vuotta?*
- Ei ihan niin kauan, no voi siitä kyllä olla!
- *On siitä, kymmenen vuotta.*
- Kymmenisen vuotta. Joo, tämä on nätti, tämä on tosi karhea. Mä olen joskus nukkunut sen päällä, mutta se pistelee poskea ja tuoksuu tunkkaiselle, koska se on aika vanha. Mä en ole sitä tuulettanut ikinä, enkä pessyt. Siihen on varmasti kaatunut vaikka mitä päälle, sitten se on mennyt vähän muhkuraiseksi.
- *Minkälainen esineen historia on?*
- Tosiaan mä sain sen sulta silloin joskus kymmenen vuotta sitten, ja se on kiertänyt mulla aina mukana, vaikka mulla ei olisi ollut matkalaukussa kuin vähän tilaa, niin se menee kuitenkin tosi pieneen tilaan...
- *Niin kun sen tuolla lailla käärii, joo.*
- Tai sitten sen voi taittaa, tai sitten sen voi laittaa littanaksi. Niin, joka tapauksessa vaikka mulla olisi ollut ihan tosi vähän tilaa, eikä oikeastaan millekään muulle kuin vaan käyttötavaralle, niin tämä on ainut mille ei ole mitään käyttöä mutta se on silti mun mukana.
- *Mikäs se oli se tilanne kun mä annoin sen sulle? Oliko ne sun läksiäiset vai syntymäpäivät?*
- Sitä mä en ihan tarkalleen muista.
- *Olisiko se ollut syntymäpäivä?*
- Joo.
- *Koska sä olet silloin lähtenyt sitten kesällä vaihtoon.*
- Niin, en mä ole silloin lähtenyt tavallaan mihinkään.
- *Mä muistan vaan, kun mä tuon tein sulle, niin että mä oon miettinyt sitä että sä voit ottaa sen mukaan, ettei mitään hirveän isoa voi antaa. Mutta sellaista, millä saa heti kodin tuntua, sellaisessa paikassa missä ei ole paljon omia esineitä.*
- Niinpä, joo.
- *No, minkälaisia tunteita esine sinussa herättää?*

- Se muistuttaa mua oikeastaan kaikista näistä vuosista, mitä me ollaan tunnettu ja kaikista niistä paikoista, missä se on ollut mulla mukana.
- *Tuntuuko susta, kun se on ollut sulla mukana, ja sä olet pitänyt sitä mukana koko ajan, niin että se on ollut sellainen, mikä on tehnyt uudessa paikassa vähän kodin tuntua?*
- Joo, kyllä se on tehnyt. Esimerkiksi siellä Antwerpenissä se mun ensimmäinen asunto, kun se oli tosi ankea ja siellä oli kaikki sen omistajan tosi rumat kalusteet ja tosi ankeat huoneet. Mä ostin kaupasta jotain pientä sisutustavaraa, mutta tämä oli ainut mikä oli sellainen vanha. Se näytti oikeasti siltä, että se ei sopinut sinne yhtään, mutta oli tosi kiva että se oli mukana siellä.
- *No miksi luulet että se esine on sinulle tärkeä?*
- Koska mä oon saanut sen sulta!
- *Niin just! Haluatko sä sanoa vielä jotain?*
- Joo, kerronko mä tuosta laukusta vielä?
- *Ai niin! Kerro tähän perään.*

Finnairin käsimatkatavaralaukku

- *Kuvaile valitsemaasi esinettä ja käytä kaikkia aisteja.*
- Joo, eli se on tuollainen vanha Finnairin käsimatkatavara matkalaukku. Se on vaalean ruskeaa nahkaa, ja se on tosi painava, kova ja epäkäytännöllinen lähteä matkalle sen kanssa. Jos sen laittaa täyteen, esimerkiksi niin kuin tavaroita, niin siitä tulee vielä painavampi, ja siinä ei ole mitään muuta kun tuo pieni kantokahva, mistä sitä voi kantaa ja se on tosi raskasta. Sitten se on vielä hieno kun siinä on tuo Finnairin laatta: "Hyväksytyt istuimen alle", en sano samaa ruotsiksi. Sitten siinä on "Salkkuteos Pieksämäki", joka on tehnyt sen.
- *Minkälainen esineen historia on?*
- Se on ollut mun papalla, mä luulen että se on hankkinut sen jollekin, mä en tiedä varmasti mitä varten ja milloin se on sen hankkinut, mutta mä luulen että se on hankkinut sen joskus 70-80 -luvulla jotain ulkomaan matkoja varten, koska se tykkäsi matkustaa.
- *Tiedätkö sä yhtään että missä se on käynyt? Muistatko?*
- Ei, en mä muista.
- *Onko ne ollut jotain pakettimatkoja?*
- Ei ne oikeastaan ihan sellaisia, ainakin silloin 90 -luvulla, missä me ollaan käyty papan ja äidin kanssa, ja mun mummi oli kanssa mukana, niin me oltiin jossain Kreetalla. Mutta se ei ollut mikään sellainen ihan peruspakettimatka, mun mielestä siellä ei ollut muita suomalaisia.
- *Sun pappi on ollut maailman mies.*
- Se on ollut joo.
- *No, minkälaisia tunteita esine sinussa herättää?*

- Se on kai silleen että, se ei ole mikään erityisen kaunis, mutta silti mä tykkään siitä ja sillä on kuitenkin sellaista tunnearvoa.
- *Oletko sä käyttänyt sitä ihan matkalaukkuna itse?*
- Mä olen käyttänyt sitä myös, se on kanssa mulla kiertänyt ympäriinsä mukana. Se on toinen tavara tuon tyynyn lisäksi, mutta sitä mä olen ihan käyttänyt. Aika usein mulla on ollut CD-levyjä siellä, niin kun siellä nytkin on. Tällä hetkellä se toimii poikani Elmon stopparina. Se on täynnä CD-levyjä, niin se on niin painava, että Elmo ei sitä pysty siirtämään, ja sen takia se ei pääse sen ohi tuonne räpläämään kaikkia tavaroita.
- *Se on tosi monikäyttöinen sitten?*
- Joo.
- *No, miksi luulet esineen olevan sinulle tärkeä?*
- Koska se on toinen sellainen tavara mikä mulla on ollut mukana.
- *Ja olisiko se myös, että se on ollut sun papan?*
- Ja myös se et se on ollut mun papan. Se on ollut myös mun äidillä sen jälkeen kun pappa kuoli, se oli mun äidillä ensin. Jostain syystä mun äiti sen hamstrasi silloin, sillä on ollut tosi vähän papan tavaroita, mitä se on halunnut.
- *Mutta tuo on yksi niistä.*
- Tuo on yksi niistä.
- *Oliko se silloin kun sä lähdit ulkomaille, niin sä sait tuon mukaan? Vai oliko se jo silloin kun sä lähdit kotoa pois?*
- Mä en tiedätkö muista. Ainakin siinä vaiheessa kun mä lähdin Belgiaan.
- *Onko sulla jotain hauskoja muistoja tuosta? Mikä sulle tulee ensimmäisenä mieleen kun sä ajattelet tuota?*
- Mä muistan sen kun mulla oli kaksi isoa matkalaukkua, ja sitten tuo pieni matkalaukku. Mun oli tosi hankalaa niiden kanssa. Tuo pieni matkalaukku oli sellaisen vedettävän ison matkalaukun päällä ja aina kun mä yritin vetää sitä, niin se putosi. Se oli niin epäkäytännöllinen ja mä ihmettelin et miksi ihmeessä mun piti ottaa se mukaan.
- *Niin. Mutta nyt on kiva että se on ollut mukana.*
- Nyt on kiva.
- *Koska se on ollut Elmon stopparina.*
- Niin just.
- *Joo, kiitos*
- Kiitos!

(20)

Tytti, 77**Lapsuuden valokuva**

- *Elikkä kuvaile valitsemaasi esinettä, ja siinä voi käyttää kaikkia aisteja. Miltä esine näyttää, tuntuu, tuoksuu, kuulostaa ja maistuu?*
- No se on noissa valokuvissa nyt sitten vähän vaikea, se maistuminen, mutta se tunne, kun esimerkiksi lapset kysyy, ei tiedä, poikani Jukka sanoi: en tiedä mitään niin kun äidin isästä eikä isän vanhemmista, niin silloin mulle tuli mieleen et mun pitää ne kuvat järjestää, ja nyt mä olen elänyt siinä monta viikkoa, kun mä seuraan niitä kuvia, niin mä muistan näitä. Ja esimerkiksi sinä, yks kuva niin siinä on ihmisten ilmeet, et siinä tulee niin jännä... Se on isomummun hautajaisissa kun, vai olisiko se ollut mun isän, kun sä menit siihen eteen seisomaan ja yhdessä kuvassa sä olit siellä jo taaempänä, mutta sitten sä tulit siihen eteen ja siinä on meillä, vaikka me ollaan hautakummun äärellä, ja on niin kun surullinen tilanne, niin kaikilla on ilme sellainen hymyilevä, sellainen hyväntahainen. Että sä teet siihen sellaisen tunnelman. Mä nyt vasta huomasin siitä kuvasta sen tunnelman.
- *Mä en ole nähnytkään sitä kuvaa.*
- Niin, mun täytyy nyt näyttää se sitten sulle. Ja sitten tuota se, että tulee tuo historia, siellä on paljon sellaisia paikkoja, mitkä on muuttunut vuosien myötä, maisemat ja kaikki. Että kyllä ne on tärkeitä nuo valokuvatkin. Ja sitten se, että ne on tosiaan kirjoitettu, koska ei sellainen kuva, jos ei siinä ole vuosilukua eikä ketä siinä on, ja mistä se on, niin ei sillä ole mitään merkitystä jälkipolville.
- *Niin, pitää tietää se. No, jos sä valitsisit vaikka yhden kuvan sieltä, niin onko sulla joku sellainen, millä on niin kun eniten sitä tunnearvoa?*
- No, mulla on yksi sellainen, mikä mulla on jäänyt mieleen. Onhan niitä, on kyllä montakin tietysti, mutta mun ensimmäinen käyntini Helsingissä. Kun mä olen siinä, mulla on siinä isä ja äiti, ja sitten siinä on setä ja täti, ja mä jopa seison tämän sedän ja tädin edessä siinä. Ja mulla on kiiltonahkakengät ja valkoinen takki, ja valkoinen hattu missä on leppäkerttu.
- *Joo.*
- Ja yleensä minusta on otettu niin vähän kuvia, siihen aikaan ei ollut 30 -luvulla näitä, ja meillä ei ollut kameraa ollenkaan. Niin tämä on siellä kuvattu Helsingissä.

(20)

- *No tuota, minkälainen esineen historia on? Sä vähän kerroitkin siitä just että se ensimmäinen matka sinne Helsinkiin.*
- Joo.
- *Miten se sitten, haluatko sä kertoa siitä vielä lisää?*
- No, sikäli se tietysti on niin, että se on koko matka sitten, mentiin linja-autolla. Ei siitä oikeastaan ole jäänyt mitään muuta mieleen.
- *Minkä ikäinen sä olet siinä?*
- Mä olen ollut varmaan sellainen 4 – 5 -vuotias.
- Joo.
- Siitä on niin kauan.
- *Minkälaisia tunteita se kuva sinussa herättää?*
- No, sitä mä ajattelin, että on jo vaatetus ollut sellainen. Kun meilläkään ei ollut mitään, ei ollut niin kuin varallisuutta siinä mielessä. Se on jäänyt kysymysmerkiksi sitten, että kuka ne on, onko ne joku ommellut, vai onko ostettu, että sitä mä olen ajatellut. Nuo kengät tietysti on ostettu. Ja siitä tulee sellainen hyvä mieli, siitä kun siinä on sellainen, tuntee että siinä on sellainen aurinkoinen, hyvä päivä, ja siinä on kaikki hyvin, ei ole huolia eikä murheita vielä. Se on ollut ennen talvisotaa.
- *Joo, ja tärkeitä ihmisiä siinä kuvassa.*
- Niin, tärkeät ihmiset tosiaan ja. Nämä oli lapseton pariskunta, tämä mun setä, se oli niin kun isän veli, että he sai sitten vasta myöhemmin yhden tytön, niin sitäkin mä olen ajatellut että mä olen sitten niin kun niiden edessä. Ja mä muistan että äiti oli silloin ihan että, hyvänen aika että kuinka sä olet mennyt siihen niiden eteen, etten mä ole niin kun heidän edessä. Jotenkin siitä se kuvastuu, että varmaan ne on niin kun tykännyt minusta.
- *Niinpä. No miksi sä luulet että se esine on sinulle tärkeä? Tässä on puhuttu siitä, mutta mikä olisi sellainen tärkein syy, että miksi se on niin tärkeä? Miksi sillä on tunnearvoa?*
- Kai se on, kyllä ne on ne ihmiset siinä ja sitten vielä tämä, että kun se tahtoo olla niitä ensimmäisiä, tai ainoita kuvia, että ei ole oikein kuvia lapsuudesta ollenkaan, että se on jäänyt sitten. Niin kuin nykyään niitä on vaikka kuinka paljon, niin sitä ei arvosteta.

(20)

(20)

"Lunkki" –taulu

- *Sitten sulla oli se toinen esine, mikä oli tuo taulu.*
- Joo, siinä on se taulu.
- *Elikkä mä kysyn tästä samat kysymykset sitten, eli kuvaile valitsemaasi esinettä.*
- Tämän tarina on sellainen, että täytin 50 vuotta, ja mun ystävä pyysi minulta kuvaa, että hän olisi minusta tehnyt tämän tällaisen (piirustuksen). Mä sanoin että ei, että sitä mä en halua, mutta jos hän tekee minun ystävästäni sitten kuvan. Ja tämä on ollut sellainen tärkeä eläin sitten mulle, ja niin hän sitten teki sen. Ja jopa niin (tärkeä eläin), että mulla on kortteja ja kaikkia. Yksi ystävä meni tuonne USA:n, niin hän lähetti sieltäkin mulle tällaisen basset –kortin, että mulla oli niitä, että mä olen ollut siihen niin kiintynyt.
- *Joo, ja siinä on tosiaan tuo Lunkki.*
- Siinä on Lunkki, hänellä oli, *hänellä!*
- *Hänellä.*
- Hänellä oli niin hieno nimi, että hän oli Baron, mutta kun ajattelin sitten että täällä maaseudulla kun huutaa paronia, niin se ei oikein sovi. Niin tämä oli niin kun Lunkki. Ja surulliset silmät, se kuvastaa sitä kun tämä rakastui naapurin koiraan, ja se tuli, taikka hänellä oli kaksikin tällaista, mutta niin tämä toinen vei, oli just näin paljon lunta kun nytkin, ja ne meni yli tien, ja Lunkki jäi hitaampana alle. Auto ei saanut pysäytettyä, niin sen etutassu, se oli etutassun päälle, tuli jälki siitä että oli nämä auton nastat. Ja vietiin Helsinkiin sitten, sillä oli side jalassa sitten kun se korjattiin. Mutta sellaisen täräyksen se sai, että siihen tuli kaatumatauti, epilepsia. Ja sen mä muistan kun se alkoi, kun se tuli minun eteen, sen alkoi pää niin kuin sillä lailla tärästä, se ei voinut sille mitään. Niin se tuli ja toi pään tähän minun polvien väliin ja katsoi noilla surullisilla silmillään, ja siitä paikasta mä soitin eläinlääkärille näitä oireita, ja sieltä sanottiin heti, ja niin hän sai lääkkeet.
- *Oli sitten parempi kuitenkin, vai?*
- Joo, se aika monta vuotta, mut se kyllä paheni sitten se tauti. Mutta se oli meidän mukana, me on käyty yhdessä tuolla Seinäjoella silloin, ja kun tuo oli Tuffa siellä työmatkalla ja mä ulkoilutin sitten Lunkkia siellä, ja se löysi vielä, mä en muista, se oli markka-aikaa, että oliko se sitten mikä, paperirahaa löysi kuitenkin sieltä puskasta.
- *Sillä oli hyvä vainu.*
- Oli joo.
- *No, sen historia tosiaan, kuka sen on sitten piirtänyt?*

(20)

- Se on Karlo Haaparanta. Oikein taitava käsistään tämä mies, että hän on esimerkiksi rakentanut selloja, oikein mitkä on tällainen sellotaiteilija Hannu Kiiski, on ihan pitänyt konsertteja niillä, että ne on tosi hyviä. Ja sitten hän on kyllä maalannut noita oikein öljyväreilläkin, mutta tämä on nyt tällainen lyijyväriyö.
- *No, minkälaisia tunteita esine sinussa herättää?*
- No se herättää niin paljon muistoja kun on niin paljon sellaisia, yhteisiä tapahtumia, ja ensinnäkin tämä on haettu, mulla on se omistajan nimikin, mutta mä en sitä nyt muista, mutta tällä oli sellainen vika, että oli vähän ristipurentaa, niin hän ei kelvannut isäksi, eikä siitä tullut tällaista näyttelykoiraa. Hän on ollut näyttelyissä kyllä mutta siitä ei tullut suvunjatkajaa. Ja se annettiin ihan pois, ja me haettiin se. Ja sitten se oli ollut meillä varmaan muutaman päivän, se hyvin kotiutui kyllä, mutta meillähän oli silloin mäyräkoira Julia, ja se piti sen komennon, että kun oli vanhempi. Ja ne lähti metsän läpi tuonne, ihan toiseen kylään menivät, ja tämä tuli takaisin, väsyneenä ja sillä oli hiertynyt kaikki, täältä jalat ja kaikki, ja tämä mäyräkoira ei viitsinyt tulla, se jäi sinne yhteen taloon ja sitten soitettiin ja minä hain sen autolla. Mutta se oli minusta, että tämä osasi tulla jälkiä pitkin kotiin. Ja sitten sillä se sairaus tuli niin pahaksi, että loppu oli sitten että kun se yhden ystävän tykö oli menossa joen yli tuonne, niin putosi sinne jokeen ja sitten oli kadoksissa pitkän aikaa ja sitä soitettiin poliisille ja haettiin ja ei mitään mutta sitten tuli kevät, niin sitten ilmeni, löytyi raato tuolta kivien päältä ja...
- *Se oli sinne sitten huuhtoutunut.*
- Se oli sinne sitten huuhtoutunut. Ja sitten kun se oli ollut siellä veden huuhtomana siitä oli lähtenyt karvat ja sillä oli nuo suuret korvat niin sitten naapuri, taikka tämä kylän luonnonsuojelija ilmoitti lehteen, että joku on heittänyt sian raadon jokeen, ja nyt se on siellä, ja niin tuli lehteen kirjoitus *jokisiasta*.
- *Jokisiasta?*
- Joo, ja että on kumma sika kun sillä ei ole sorkkia ja sitten sillä oli pitkä häntä. Joo, ja sitten sanottiin että sillä oli, se oli paroni, hänet haudattiin valtion kustannuksella. Poliisit tuli tietysti sinne niin sillä oli tällainen juhlallinen, arvonsa mukainen loppu.
- *No, se on hyvä. Eli varmaan sitten siitä rakkaasta lemmikistä tulee just muistoja?*
- Siitä on niin paljon muistoja. Jopa niin kun naapurin täti ei oikein tykännyt kun hänellä oli pyykki kuivumassa, pitkä yöpaita, ja Lunkki oli mennyt vähän nostamaan...
- *Oho! Ja miksi luulet esineen olevan sinulle merkityksellinen? Ollaan tässä vähän puhuttu siitä mutta...*
- Joo, se on vielä kyllä tämäkin tämä ystävä, mikä on sen tehnyt, niin sekin on, hän on nyt jo, hän sairastui ja on kuollut. Ja jopa niin että hänen vaimonsa aina kysyy että: *"Onko Lunkki seinällä?"*. On. Se vaihtelee vaan, se on välillä ollut tässä ja sitten se on

(20)

koko ajan ollut kunniapaikalla. Vähän liian isohan se on näin pieneen huoneeseen mutta kuitenkin.

- *Pitää olla näkyvissä.*
- Joo.
- *Joo, eiköhän se ole siinä. Onko sulla vielä jotain muuta sanottavaa, niin kuin esimerkiksi tunnelarvosta? Sulla on varmaan aika paljon sellaisia esineitä tullut elämän varrella?*
- On, on tosiaan. Ja justiin, että mitä vanhemmaksi elää, niin niitä arvostaa niin kuin enemmän. Ja niin kuin käsityöt on just sellainen, minkä olen ajatellut, että mitä jää jäljelle niin on ainakin sitten. Minun äidistäni, että ei päivää ettei tule joku esine, ja sellainen hänen tekemä käsityö, että ne on sellaisia mitkä jää jäljelle, noin näkyvänä, vaikka tietysti muistot on aina mutta...
- *Tavallaan just se, että mitä itse on omilla käsillään tehnyt.*
- Niinpä. Oon yrittänyt, mutta nykyäänhän se on vähäisempää sitten, mutta toivottavasti jotain sitten.
- Kiitos!

(20)

(20)

Martti, 51**"Naakka"**

- *No niin, nyt sulla on tässä pari esinettä, kerro mitä nämä on?*
- Joo, no jos mä alan sillä lailla ikäjärjestyksessä, niin tässä on, tämän nimi on Naakka, ja tämä on vuodelta -69, mä olin kymmenvuotias. Kari, mun kaveri tuosta naapurista, niin meillä oli silloin kesällä lemmikki naakat Kille ja Kalle, ja mä täytin syksyllä kymmenen vuotta, ja Kari toi mulle synttärilahjaksi tämän Naakan. Siihen loppui mun lapsuus oikeastaan.
- *Okei.*
- Kymmenvuotiaana. Sen jälkeen mä en ole pitänyt syntymäpäiväjuhlia.
- *Kymmenennen vuoden jälkeen vai?*
- Kyllä, en ole, en ole edes mitään viisikymppisiä eikä mitään.
- *Ohhoh.*
- Koska mä en ole sellainen...
- *Juhlilija?*
- Juhlilija, joo.
- *Joo, elikkä kuvaile sitä sun valitsemaa esinettä ja voit käyttää kaikkia aisteja. Miltä esine näyttää, tuntuu, tuoksuu kuulostaa tai maistuu?*
- Tämä on tietysti helkutin pehmeä ja tuo lapsuuden mieleen.
- *Joo.*
- Varsinkin ne Kille ja Kalle, ne oli kaks ihanaa naakkaa.
- *Joo, ja sen esineen historia on tosiaan se että sä olet saanut sen synttärilahjaksi?*
- Kyllä, kymmenvuotislahjaksi.
- *Joo. Tiedätkö sä yhtään että mistä se on sitten hankittu?*
- En. Mä en sitä tiedä mutta Kari, tuo mun kaverini, se antoi muistoksi niistä Killestä ja Kallesta.
- *Niin, oliko tämä kuitenkin sellainen ostettu lelu vai?*
- On ostettu joo.
- *Näitä on ollut silloin?*
- Näitä on jossain ollut. En mä tiedä, mä säilytin tämän, niin kuin näet, tämä on hyvin säilynyt, vähän räpylä repsottaa tuossa. Sillä ei ole leikitty, se jäi muistoesineeksi, se on oikea muistoesine.
- *No, minkälaisia tunteita esine sinussa herättää?*
- Lämpimiä, erittäin lämpimiä. Ja tuota, muistot on ihanat.

(20)

- *Niin just, siitä kaverista.*
- Joo, ja niistä naakoista varsinkin.
- *Joo. No, miksi sä luulet että tämä esine on sitten sinulle tärkeä? Mikä on se syy siinä sitten?*
- No ehkä se on just se että, mä tunsin silloin, että jotenkin mun lapsuus loppui ja nuoruus alkoi.
- *Joo, se on niin kuin viimeinen lelu?*
- Joo, sinä syksynä mä jotenkin tajusin sen. Ehkä lapsen mielellä, mutta kuitenkin.

(20)

- **Hurriganes -juliste**

- *Sitten sulla oli toinen esine.*
- Joo, no sitten tullaan tietysti nuoruuteen ja tähän se on, joka on varmasti monella muullakin vaikuttanut, tällainen Hurriganes –bändi, hyvinkin voimakkaasti. Alettiin käydä tansseissa Ruskopirtillä ja Vihtijärvellä Nummituvalla, ja tämä se oli sitten mikä kohta. Sitten Suosikin välissä tuli tämä jättijuliste.
- *Ai, se on oikein jättijuliste, nehän on melkein luonnollisessa koossa!*
- Niin, melkein luonnollisessa koossa. Niin tähän se nyt oli sitten se, jotain ihmeellistä tapahtui nuoruudessa. Vaikka nämä on rumia jätkeä, niin kauniita ei oltu mekään. Silti niillä oli jotain, miten sen voi selittää. Mä en tiedä.
- *No, kuvaile sitä esinettä.*
- Okei, tämä oli ihanaa kun tämä tuli. Mulla tuli Suosikki postissa, ja tätä odotettiin, me tiedettiin koska siitä oli mainokset että siellä on nyt jättilakana! Make sai sen ensimmäisenä käteen: "Saiks sä jos sen Suosikin?", "Ei mul oo viel". Sitten mulle tuli seuraavana, "Joo, makee!"
- *No tuota, minkälainen sen historia on, onko se ollut sulla sitten huoneen seinällä?*
- On ollut, itse asiassa tuo huone oli mun. Mä olin tapetoinut huoneen kaikilla mun tällaisilla, mistä mä tykkäsin. Sinitarralla, niistä jäi kauheat jäljet.
- *Ja tuo oli siellä sitten niiden joukossa?*
- Joo, kunniapaikalla.
- *Kunniapaikalla.*
- Kyllä, tietysti.
- *No miten sitten, siinä vaiheessa kun sä olet muuttanut pois kotoa? Niin onko sitten ollut esillä?*
- Ei, se meni laatikkoon ja se hiipui.
- Hiipui sitten.
- Niin.
- *Nyt se on sitten tuolla tallessa?*
- On tallessa.
- *Ei ole seinällä kuitenkään?*
- Ei ole seinällä mutta, no onhan se nyt hauska katsoa. Kyynel tulee silmään...
- *No, minkälaisia tunteita esine sinussa muuten herättää?*
- Lämpimiä.
- *Lämpimiä. Mistä se muistuttaa sua? Nuoruudesta?*

(20)

- En mä tiedä, nuoruudesta ja... Leenasta.
- *Jostain naisesta vai?*
- No tietysti. No se oli tyttö, Tuulan luokalla.
- *Eli siitä sitten.*
- Niin, mutta siitä ei tullut yhtään mitään. Koska Leena rakastui Erkkiin, joka on pas-kakuski, roskiksia tyhjentämässä.
- *No, miksi luulet esineen olevan sinulle tärkeä? Mikä siinä on se pääsyy, että miksi se on tärkeä esine?*
- En mä tiedä, se on vaan sitä nuoruuden huumaa. Ei se mikään tärkeä esine ole mulle, mutta se on hauska muisto. Ei se ole mikään tärkeä esine, ei nämä mitkään ole tärkeitä esineitä, nämä on muistoja.
- *Joo, mutta niillä on tunnearvoa?*
- Tunnearvoa, joo. Se onkin hyvä sana.
- *On ne siinä mielessä tärkeitä.*
- Kyllä.

